

بخش اوّل

حسابداری شرکت‌های تضامنی

کلیات تشکیل شرکت

هدف‌های رفتاری : در پایان این فصل از فراگیر انتظار می‌رود :

۱- انواع کلی شرکت‌ها را توضیح دهد.

۲- انواع واحدهای اقتصادی را بیان نماید.

۳- شرکت را تعریف نماید.

۴- عناصر اصلی تشکیل دهنده شرکت را بیان نماید.

۵- مراحل ثبت شرکت‌ها را در ایران بیان نماید.

۶- انواع شرکت‌های تجاری را توضیح دهد.

۱-۱- تاریخچه قانون‌گذاری شرکت‌های تجاری در ایران

اولین قانون تجاری که در آن از شرکت‌های تجاری صحبت شده، قانون سال ۱۳۰۳ می‌باشد. سپس در سال ۱۳۰۴ قوانین تجاری خاصی به تصویب رسید که در آن وضعیت شرکت‌های تجاری (سهامی، تضامنی، مختلط و تعاونی) به اختصار بیان شده است. در سال ۱۳۱۰ قانون ثبت شرکت‌ها به تصویب رسید که هدف آن، وضع مقررات خاص برای ثبت شرکت‌های موجود و تطبیق آن با مقررات قانون تجارت بود.

اما آنچه برای اولین بار، درباره شرکت‌های تجاری وضع شد، قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳ می‌باشد.

۱-۲- طبقه‌بندی واحدهای اقتصادی

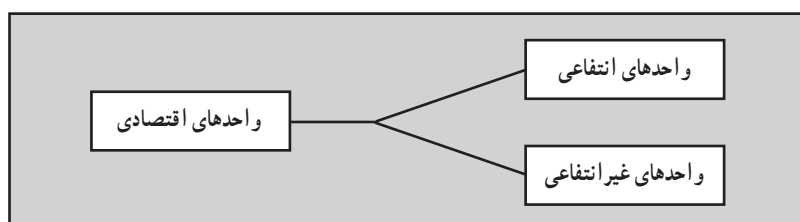
واحدهای اقتصادی به دو دسته کلی زیر تقسیم می‌شوند :

۱- واحدهای انتفاعی که به قصد انتفاع از سوی شخص یا گروهی از اشخاص حقیقی یا حقوقی تشکیل می‌شوند و به فعالیت

می‌پردازند.

۲- واحدهای غیرانتفاعی که بدون قصد انتفاع از سوی شخص یا گروهی از اشخاص حقیقی یا حقوقی در جهت پیشبرد

هدف‌هایی که در مجموعه راستای منافع جامعه است تشکیل می‌شود و به فعالیت می‌پردازند.

به‌طور کلی، اصول مربوط به جمع‌آوری و ارائه اطلاعات حسابداری، کم و بیش در تمام واحدهای اقتصادی یکسان است و بسیاری از مفاهیم و روش‌های حسابداری در واحدهای انتفاعی و غیرانتفاعی مشابه است. از این رو، کتاب حاضر به توضیح حسابداری واحدهای انتفاعی می‌پردازد.

واحدهای انتفاعی از لحاظ نوع فعالیت و بر اساس قوانین ایران، به دو دسته کلی زیر تقسیم می‌شود:

۱- واحدهای تجاری انتفاعی: اشخاص یا مؤسساتی هستند که به قصد تحصیل سود به عملیات تجاری اشتغال دارند.

مانند: تجار و انواع شرکت‌ها.

۲- واحدهای غیرتجاری انتفاعی: اشخاص یا مؤسساتی هستند که به قصد تحصیل سود به عملیات غیرتجاری اشتغال

دارند. مانند: دفاتر حقوقی و مؤسسات حسابرسی.

۳-۱- اشخاص

از منظر حقوقی، اشخاص یا حقیقی هستند یا حقوقی.

در واقع، هر فرد یا هر کس که دارای ذات طبیعی است «شخص حقیقی» نامیده می‌شود اما شخص حقوقی متشکل از اعضای

مختلف می‌باشد. به زبان ساده اشخاص حقوقی دارای ذات قانونی هستند.

شخصیت حقوقی در واقع، وجودی فرضی است که به موجب قانون، این وجود فرضی دارای شخصیت خاص و مستقلی

می‌باشد که هیچ‌گونه ارتباطی با شخصیت تشکیل دهنندگان آن ندارد. شخصیت حقوقی، دارای کلیه حقوق و تکالیفی است که قانون

برای شخصیت حقیقی (افراد) تعیین کرده است. به استثنای حقوق و وظایفی که فقط انسان‌ها دارای آن هستند.

۴-۱- شرکت چیست؟

شرکت، عبارت است از اجتماع دو یا چند نفر که هر یک امکاناتی را (اعم از وجه نقد، وسایل و ماشین‌آلات و غیره) با خود به

درون اجتماع مذکور آورده و به منظور کسب سود، فعالیت مشترکی را انجام داده و منافع را به نسبت‌های معین تقسیم می‌کنند. در

قانون تجارت تعریف صریح و روشن از شرکت وجود ندارد. اما به موجب قانون مدنی شرکت عبارتست از: اجتماع حقوق مالکان

متعدد در شیئی واحد به نحو اشاعه.

بر این اساس، هر یک از افراد تشکیل دهنده شرکت را «شریک» یا «سهامدار» می‌گویند.

۴-۱-۱- عناصر تشکیل دهنده شرکت:

۱- همکاری دو یا چند نفر (تعدد شرکا)

۲- آوردن حصه یا سهم‌الشرکه یا سرمایه مناسب (آورده نقدی و غیرنقدی)

۳- ماهیت حقوقی شرکت

۴- طرز تقسیم سود و زیان

۵-۱- مراحل و مدارک ثبت شرکت در ایران

۵-۱-۱- مرجع ثبت شرکت‌ها: در ایران کلیه شرکت‌ها باید در «اداره ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری» به ثبت برسند.

تذکر:

۱- شرکت‌هایی را که تحت مقررات قانون تجارت به ثبت برسند، را شرکت‌های اختیاری می‌گویند.

۲- شرکت‌هایی را که با توجه به قانون مدنی ایجاد می‌شوند، شرکت قهری گویند.

۲-۵-۱- شرکت‌نامه: قرارداد یا توافق‌نامه کتبی بین شرکا قبل از تشکیل شرکت است که بیانگر کلیه روابط مالی و حقوقی

بین شرکا و نحوه فعالیت شرکت می‌باشد.

۳-۵-۱- اساس‌نامه: به مجموعه مفاد و شرایطی که برای تشکیل شرکت‌ها تنظیم می‌شود، اساس‌نامه می‌گویند که باید کاملاً

طبق موازین قانونی باشد و به ثبت برسد.^۱

جدول ۱-۱- مدارک ثبت شرکت‌ها در ایران

در شرکت‌های تضامنی	در شرکت‌های سهامی	در شرکت‌های تعاونی	در شرکت‌های با مسئولیت محدود	در شرکت‌های مختلط غیرسهامی	در شرکت‌های مختلط سهامی	در شرکت‌های نسبی
یک نسخه از شرکت‌نامه گواهی مدیران شرکت مبنی بر پرداخت تمام سرمایه نقدی و تسلیم سرمایه غیر نقدی با تعیین نام و سرمایه هریک از شرکا نام و امضای شریک یا شرکایی که مدیریت شرکت را عهده‌دار هستند.	یک نسخه از اساس‌نامه یک نسخه صورت جلسه مجمع عمومی مؤسس یک نسخه صورت جلسه اولین هیئت مدیره گواهی بانک مبنی بر پرداخت ۳۵٪ سرمایه اولیه	یک نسخه از اساس‌نامه درخواست کتبی طرح پیشنهادی و ارائه مجوز وزارت تعاون رسید پرداخت مقدار حداقل سرمایه مورد نظر	یک نسخه از شرکت‌نامه نام مدیر یا مدیران شرکت گواهی مدیران شرکت مبنی بر پرداخت کلیه سرمایه نقدی و تسلیم سرمایه غیر نقدی با تعیین قیمت حصه غیر نقدی	یک نسخه از شرکت‌نامه یک نسخه از اساس‌نامه اساس‌نامه (در صورت وجود) نام شریک و یا شرکای ضامن که سمت مدیریت دارند.	یک نسخه از شرکت‌نامه یک نسخه از اساس‌نامه نام شریک و یا شرکای ضامن که سمت مدیریت دارند.	یک نسخه از شرکت‌نامه نام مدیر یا مدیران شرکت گواهی مدیران شرکت حاکی از پرداخت تمام سرمایه نقدی و تسلیم تمام سرمایه غیر نقدی با تعیین قیمت حصه غیر نقدی

۶-۱- انواع شرکت‌های تجاری

طبق قانون تجارت ایران، شرکت‌های تجاری به هفت قسم است:

۱-۶-۱- شرکت تضامنی: به موجب ماده ۱۱۶ قانون تجارت، شرکت تضامنی شرکتی است که در تحت اسم مخصوص

برای امور تجاری بین دو یا چند نفر با مسئولیت تضامنی تشکیل می‌شود؛ اگر دارایی شرکت برای تأدیه تمام قروض کافی نباشد، هر یک از شرکا مسئول پرداخت تمام قروض شرکت است.

۲-۶-۱- شرکت سهامی: به موجب ماده ۱ قانون تجارت، شرکت سهامی شرکتی است که سرمایه آن به سهام تقسیم شده

و مسئولیت صاحبان سهام، محدود به مبلغ اسمی سهام آنان است.

۳-۶-۱- شرکت تعاونی: به موجب ماده ۲ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران (مصوب سال ۱۳۷۰)

شرکت‌هایی که با رعایت مقررات این قانون تشکیل و به ثبت برسند، تعاونی شناخته می‌شوند.

۴-۶-۱- شرکت با مسئولیت محدود: به موجب ماده ۹۴ قانون تجارت، شرکت با مسئولیت محدود شرکتی است که بین

۱- نمونه‌ای از شرکت‌نامه و اساس‌نامه و نمودار صدور مجوز صرافی‌ها به عنوان شرکت تضامنی قبل از منابع و مأخذ به پیوست می‌باشد.

دو یا چند نفر برای امور تجارتي تشکیل شده و هریک از شرکا بدون این که سرمایه به سهام یا قطعات سهام تقسیم شده باشد، فقط تا میزان سرمایه خود در شرکت مسئول قروض و تعهدات شرکت است.

۵-۶-۱- شرکت مختلط غیرسهامي: به موجب ماده ۱۴۱ قانون تجارت، شرکت مختلط غیرسهامي شرکتي است که برای امور تجارتي تحت اسم مخصوص بین یک یا چند نفر شریک ضامن (با مسئولیت تضامنی) و یک یا چند نفر شریک با مسئولیت محدود بدون انتشار سهام تشکیل می شود.

۶-۶-۱- شرکت مختلط سهامي: به موجب ماده ۱۶۲ قانون تجارت، شرکت مختلط سهامي شرکتي است که در تحت اسم مخصوص بین یک عده شرکا سهامي و یک یا چند نفر شریک ضامن تشکیل می شود.

۷-۶-۱- شرکت نسبي: به موجب ماده ۱۸۳ قانون تجارت، شرکت نسبي شرکتي است که برای امور تجارتي و در تحت اسم مخصوص بین دو یا چند نفر تشکیل و مسئولیت هریک از شرکا به نسبت سرمایه ای است که در شرکت گذاشته است.

جدول ۱-۲- خلاصه نحوه تشکیل شرکتها به استناد قانون تجارت^۱

نوع شرکت	حداقل تعداد مورد نیاز برای تشکیل شرکت	نوع سرمایه	میزان مسئولیت و تعهدات	لزوم نام یکی از شرکا در نام شرکت	نحوه تقسیم سود
تضامنی	۲ نفر	سهام الشرکه (نامساوی)	نامحدود	حداقل نام یکی از شرکا	به نسبت و یا روش تعیین شده از شرکت نامه
سهامي	۳ نفر	سهام (به قطعات مساوی)	محدود به مبلغ اسمی سهام	-	به نسبت تعداد سهام و توافق مجمع عمومی
تعاونی	۷ نفر	سهام (قیمت مساوی)	محدود به مبلغ اسمی سهام	-	طبق ماده ۲۵ قانون تعاون
با مسئولیت محدود	۲ نفر	سهام الشرکه (نامساوی)	محدود به مبلغ اسمی سرمایه	-	به نسبت و یا روش تعیین شده در شرکت نامه
مختلط غیرسهامي	یک یا چند نفر شریک ضامن و یک یا چند نفر شریک با مسئولیت محدود	سهام الشرکه (نامساوی)	نامحدود برای شرکای ضامن و محدود برای شریک با مسئولیت محدود	نام یک شریک ضامن الزامی است.	به نسبت و یا روش تعیین شده در شرکت نامه
مختلط سهامي	یک یا چند نفر سهام دار و یک یا چند نفر شریک ضامن	سهام (قطعات مساوی) سهم الشرکه (نامساوی)	نامحدود برای شرکای ضامن و محدود به مبلغ اسمی سهام (سهام دار)	نام یک شریک ضامن الزامی است	به نسبت و یا روش تعیین شده در شرکت نامه
نسبي	۲ نفر	سهام الشرکه (نامساوی)	محدود به نسبت سرمایه شرکا	-	به نسبت و یا روش تعیین شده در شرکت نامه

۱- برگرفته از کتاب حسابداری شرکتها (۱) تألیف جناب آقای دکتر حسن همتی

سوالات فصل اول

- ۱- واحدهای اقتصادی به چند دسته کلی تقسیم می‌شوند؟ نام ببرید.
- ۲- طبقه‌بندی واحدهای انتفاعی براساس قوانین ایران کدام‌اند؟
- ۳- اشخاص از نظر حقوقی، به چند دسته تقسیم می‌شوند؟
- ۴- شرکت چیست؟
- ۵- عناصر تشکیل دهنده شرکت را نام ببرید.
- ۶- مدارک ثبت شرکت تضامنی را نام ببرید.
- ۷- انواع شرکت‌های تجاری را نام ببرید.

پرسش‌های چهار گزینه‌ای

- ۱- اولین قانون تجاری که در آن از شرکت‌های تجاری صحبت شده در چه سالی بوده است؟

الف) ۱۳۰۳	ج) ۱۳۱۰
ب) ۱۳۰۴	د) ۱۳۱۱
- ۲- واحدهای اقتصادی شامل کدام یک از موارد زیر است؟

الف) واحدهای انتفاعی	ج) واحدهای انتفاعی و غیرانتفاعی
ب) واحدهای غیرانتفاعی	د) هیچ‌کدام
- ۳- براساس قوانین ایران، تقسیم‌بندی واحدهای انتفاعی به چه صورت است؟

الف) سهامی و غیرسهامی	ج) تجاری و غیرتجاری
ب) انتفاعی و غیرانتفاعی	د) تجاری و دولتی
- ۴- از دیدگاه حقوقی، اشخاص:

الف) فقط حقیقی هستند.	ج) نه حقیقی و نه حقوقی هستند.
ب) فقط حقوقی هستند.	د) حقیقی یا حقوقی هستند.
- ۵- اشخاص حقوقی:

الف) شامل انواع شرکت‌ها است.	ب) دارای ذات قانونی هستند.
------------------------------	----------------------------
- ج) وجودی فرضی است که به موجب قانون دارای شخصیتی مستقل از تشکیل دهندگان آن می‌شود.
- د) هر سه مورد صحیح می‌باشند.

۶- کدام تعریف، شرکت را به موجب قانون مدنی بیان می‌کند؟
الف) شرکت عبارت است از اجتماع دو یا چند نفر به منظور کسب سود.

ب) شرکت عبارت است از هر نوع اشخاص حقوقی.

ج) شرکت عبارت است از اجتماع حقوق مالکان متعدد در شیء واحد به نحو اشاعه.

د) شرکت عبارت است از اجتماع حقوق مالکان به نحو اشاعه.

۷- شرکت نامه :

الف) همان اساس نامه است.

ب) قراردادی بین افراد تشکیل دهنده شرکت است.

ج) شامل روابط همکاری بین افراد تشکیل دهنده شرکت، قصد انتفاع، موضوع مشارکت و مبلغ سرمایه است.

د) موارد ب و ج صحیح است.

۸- کدام عبارت نادرست است :

الف) واحدهای تجاری انتفاعی اشخاص یا مؤسساتی هستند که به قصد تحصیل سود به عملیات تجاری اشتغال

دارند.

ب) واحدهای غیر تجاری انتفاعی اشخاص یا مؤسساتی هستند که به قصد تحصیل سود به عملیات غیر تجاری

اشتغال دارند.

ج) شرکت عبارت است از اجتماع مالکین متعدد در شیئی واحد به نحو اشاعه.

د) شخصیت حقیقی و شخصیت حقوقی هیچگونه تفاوتی ندارند.

۹- شرکت، عبارت است از ...

الف) اجتماع حقوق مالکان متعدد در شیئی واحد به نحو اشاعه.

ب) همکاری دو یا چند نفر در امور تجاری.

ج) همکاری بیش از دو نفر در امور تجاری.

د) همکاری چند نفر در امور تجاری برای تقسیم سود.

۱۰- شرکت‌های تجاری طبق قانون تجارت، چند نوع هستند؟

الف) سه نوع ب) چهار نوع ج) هفت نوع د) هیچ کدام

شرکت تضامنی

هدف‌های رفتاری : در پایان این فصل از فراگیر انتظار می‌رود :

- ۱- نحوه تشکیل شرکت تضامنی و مشخصات شرکت‌نامه را توضیح دهد.
- ۲- بهره سرمایه در شرکت‌های تضامنی را توضیح دهد.
- ۳- سهم‌الشرکه در شرکت‌های تضامنی را توضیح دهد.
- ۴- ویژگی‌های شرکت تضامنی را شرح دهد.
- ۵- انواع حساب‌های مورد استفاده در شرکت تضامنی را شرح دهد.

قانون تجارت، شرکت تضامنی را به شرح زیر تعریف کرده است :

شرکت تضامنی شرکتی است که تحت نام مخصوص، برای امور تجاری بین دو یا چند نفر با مسئولیت تضامنی تشکیل می‌شود. اگر دارایی شرکت برای تأدیة تمام قروض کافی نباشد هر یک از شرکا، مسئول پرداخت تمام قروض شرکت است. هر قراری که برخلاف این، بین شرکا بسته شده باشد در مقابل اشخاص ثالث کان لم یکن خواهد بود. در اسم شرکت تضامنی باید عبارت «شرکت تضامنی و لا اقل اسم یک نفر از شرکا» ذکر شود. در صورتی که اسم شرکت مشتمل بر اسامی تمامی شرکا نباشد باید بعد از اسم شریک یا شرکایی که ذکر شده است عبارتی از قبیل «و شرکا» یا «و برادران» قید گردد؛ مانند حسن و شریک، یا حسن و حسین و یا حسین و شرکا.

۱-۲- تشکیل شرکت تضامنی

به موجب ماده ۱۱۸ قانون تجارت شرکت تضامنی، وقتی تشکیل می‌شود که اولاً شرکت‌نامه مطابق قانون تنظیم شده باشد و درثانی، تمام سرمایه نقدی، تحویل و سرمایه غیرنقدی نیز، تقویم^۱ و تسلیم^۲ شده باشد. هر قسمت از سرمایه را در شرکت تضامنی «سهم‌الشرکه» می‌نامند. شرکت تضامنی قانوناً احتیاج به اساس‌نامه ندارد، لیکن می‌تواند اساس‌نامه داشته باشد و هرگونه توافقی که بین شرکا به‌عمل آمده باشد در آن قید شود. شرکت‌نامه می‌بایست در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت برسد و حاوی اطلاعات زیر باشد :

۱- نام و مرکز اصلی شرکت

۲- موضوع و مدت فعالیت شرکت

۱- تقویم یعنی ارزیابی دارایی‌ها به قیمت منصفانه بازار به تاریخ روز.

۲- تسلیم یعنی واگذاری عین دارایی پس از تقویم به شرکت و تنظیم اسناد آن به نام شرکت.

۳- مشخصات شرکا و نشانی آنها

۴- سرمایه شرکت و سهم هریک از شرکا اعم از آورده نقدی و غیرنقدی هر شریک

۵- مقررات مربوط به تقسیم سود و زیان شامل: نرخ سود تضمین شده سرمایه، حقوق و پاداش و میزان برداشت شرکا

۶- تعیین حدود اختیارات و وظایف و مسئولیت شرکا در شرکت

۷- مقررات مربوط به فسخ و فوت شرکا

لازم به ذکر است که هرگونه تغییر در شرکت نامه با موافقت کلیه شرکا امکان پذیر است.

به موجب قانون تجارت، مدارکی که باید به همراه تقاضانامه ثبت شرکت های تضامنی ارائه شود، عبارتند از:

۱- یک نسخه از شرکت نامه

۲- یک نسخه از اساس نامه (اگر وجود داشته باشد)

۳- معرفی شریک یا شرکایی که مدیریت شرکت را برعهده دارند.

۴- گواهی نامه پرداخت تمامی سرمایه نقدی و تسلیم بقیه سرمایه شرکت به صورت غیرنقدی با تعیین ارزش منصفانه آنها که به

امضای مدیران شرکت رسیده باشد.

از آنجا که شرکت نامه، رکن اصلی تشکیل شرکت تضامنی است، ذیلاً به تشریح آن می پردازیم:

۲-۲- شرکت نامه

شرکت نامه، قراردادی است که به صورت کتبی تنظیم می گردد و حاوی توافقات انجام شده بین شرکا، قبل از ثبت شرکت می باشد.

که نشان دهنده کلیه روابط مالی و حقوقی شرکاء و نحوه فعالیت شرکت است. شرکت نامه باید به صورت قانونی تنظیم گردد و طبق مقررات

قانون تجارت و قانون ثبت شرکت ها به ثبت برسد و خلاصه آن اعلام گردد. شرکت نامه از اهمیت خاصی برخوردار است زیرا نحوه

اداره شرکت و اخذ تصمیمات آتی و اصولاً رکن اصلی و زیربنای شرکت را تشکیل می دهد. بنابراین در تنظیم آن باید نهایت دقت

صورت پذیرد و تمام جوانب سنجیده شود زیرا به هیچ وجه قابل تغییر نیست مگر آن که در مورد تغییرات در مفاد شرکت نامه کلیه شرکا،

رضایت داشته باشند.

۲-۳- ویژگی های شرکت تضامنی

۱-۳-۲- مسئولیت نامحدود شرکا در مقابل تعهدات شرکت: در شرکت های تضامنی هریک از شرکا در مقابل تعهدات

شرکت مسئول اند، چنانچه دارایی های شرکت برای پرداخت بدهی ها کافی نباشد، هریک از شرکا به تنهایی مسئول پرداخت کلیه بدهی ها

می باشند. لازم به ذکر است که طبق ماده ۱۲۴ قانون تجارت تا زمانی که شرکت تضامنی منحل نشده، مطالبه قروض باید از خود شرکت

به عمل آید و پس از انحلال، طلبکاران می توانند برای وصول مطالبات خود به هریک از شرکا که بخواهند، رجوع کنند.

۲-۳-۲- عمر محدود شرکت: با توجه به این که عمر شرکت های تضامنی با ورود و خروج شریک و فوت، ورشکستگی یا

محو جورت هر شریک به پایان می رسد، اگرچه ممکن است به فعالیت اقتصادی خود ادامه دهد ولی دارای شخصیت حقوقی جدیدی

می شود و به این دلیل عمر شرکت تضامنی را محدود می دانند.

۳-۳-۲- مالکیت مشاع در دارایی ها: در شرکت های تضامنی، دارایی هایی که توسط هریک از شرکا به عنوان آورده نقدی

و یا غیرنقدی در اختیار گذاشته شده و نیز دارایی هایی که توسط شرکت تحصیل می شود، دارایی مشترک شرکا محسوب شده و تمامی

شرکا نسبت به هر یک ریال از دارایی های شرکت مالکیت مشترک دارند و هیچ شریکی نمی تواند نسبت به یک دارایی خاص به تنهایی

ادعای مالکیت کند. و به همین دلیل سهم هر شریک از دارایی‌های شرکت هنگام انحلال با توجه به مانده سرمایه آنان تعیین می‌شود.
۴-۳-۲- انحلال شرکت: به موجب ماده ۱۳۶ قانون تجارت، شرکت‌های تضامنی در یکی از حالات زیر می‌توانند منحل شوند:

- پایان یافتن موضوع یا مدت فعالیت شرکت.
- در صورتی که انجام موضوع شرکت ناممکن باشد.
- در صورت موافقت کلیه شرکا.
- در صورت ورشکستگی شرکت یا هریک از شرکا.
- در صورت فوت هریک از شرکا.
- در صورتی که دادگاه بنا به تقاضای هریک از شرکا انحلال شرکت را اعلام نماید.

۴-۲- انواع حساب‌های مورد استفاده در شرکت‌های تضامنی

با توجه به این که حسابداری دارایی‌ها و بدهی‌ها و موضوع فعالیت شرکت تضامنی مشابه مؤسسات تک‌مالکی می‌باشد. اما برای انجام عملیات حسابداری مربوط به روابط مالی بین شرکای شرکت تضامنی به‌طور کلی از حساب‌های زیر استفاده می‌شود:

- ۱- حساب سرمایه شرکا
- ۲- حساب جاری شرکا
- ۳- حساب برداشت شرکا
- ۴- حساب وام شرکا

تذکر: این نکته ضروری است که این حساب‌ها در زمان ایجاد به تفکیک برای هریک از شرکا در دفاتر افتتاح می‌شود.

۴-۲-۱- حساب سرمایه شرکا: هرگونه آورده نقدی و غیرنقدی شرکا و تغییرات در ساختار سرمایه و مالکیت شرکت در این حساب ثبت می‌گردد.

۴-۲-۲- حساب جاری شرکا: با توجه به این که در ایران شرکت‌های تضامنی در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت می‌رسند، در نتیجه سرمایه در آن ثابت است و طبق قانون تجارت هرگونه تغییر در آن باید مجدداً در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت برسد. لذا برخی از مبادلات و روابط مالی بین شرکت و شرکا در یک حساب جداگانه‌ای تحت عنوان حساب جاری شرکا ثبت می‌شود مثل حقوق، پاداش، (سود تضمین شده سرمایه، سود تضمین شده وام شرکا^۱)، تقسیم سود و زیان خرید و فروش کالا بین شریک و شرکت. لازم به ذکر است که حساب جاری شرکا یک حساب دائمی و ترازنامه‌ای بوده و در پایان دوره مالی اگر مانده آن بدهکار باشد در قسمت دارایی‌های جاری پس از سایر حساب‌های دریافتی و اگر مانده آن بستانکار باشد در قسمت بدهی‌ها پس از بدهی‌ها نشان داده می‌شود.

۴-۲-۳- حساب برداشت شرکا: طبق مفاد شرکت‌نامه ممکن است شرکا مجاز باشند وجوه نقد، کالاها و یا دارایی‌هایی از شرکت جهت مصارف شخصی با رعایت سقف تعیین شده در شرکت‌نامه برداشت کنند. لذا این گونه رویدادها در بدهکار حساب برداشت شرکا ثبت می‌شود و در پایان دوره مالی مانده آن به دلیل موقت بودن به حساب جاری شرکا بسته می‌شود.

۴-۲-۴- حساب وام شرکا: شرکت تضامنی جهت تأمین منابع مالی مورد نیاز خود می‌تواند از شرکا وام دریافت کرده و یا در صورت نیاز شرکا به آنان وام اعطا نماید. در این حالت از حساب وام شرکا برای رویدادهای فوق استفاده می‌گردد.

۱- طبق قوانین ایران، سود تضمین شده وام شرکا به دلیل مشکل شرعی اجرا نمی‌گردد.

۵-۲- عملیات حسابداری در شرکت‌های تضامنی

این عملیات، عموماً مشابه عملیات حسابداری سایر شرکت‌هاست، جز در موارد زیر:

- عملیات تشکیل شرکت تضامنی
- ورود یک یا چند شریک جدید و یا خروج یک یا چند شریک قبلی
- نحوه تقسیم سود و زیان شرکت حاصل از عملیات مالی
- انحلال، تبدیل و تصفیه شرکت تضامنی

سوالات فصل دوم

- ۱- شرکت تضامنی را تعریف نمایید.
- ۲- شرکت تضامنی قانوناً چه زمانی می‌تواند تشکیل گردد؟
- ۳- شرکت‌نامه را تعریف کنید.
- ۴- ویژگی‌های شرکت تضامنی را نام برده و تعریف نمایید.
- ۵- انواع حساب‌های مورد استفاده در شرکت‌های تضامنی را نام برده و تعریف نمایید.

پرسش‌های چهار گزینه‌ای

- ۱- کدام گزینه از ویژگی‌های شرکت تضامنی نیست؟
الف) تقسیم سود و زیان
ب) عمر محدود شرکت
ج) مسئولیت نامحدود شرکا در مورد تعهدات
د) مالکیت مشاع در دارایی‌ها
- ۲- اهم موارد انحلال شرکت‌های تضامنی عبارت‌اند از:
الف) پایان مدت و مأموریت شرکت، ورشکستگی شرکت یا هریک از شرکا
ب) رضایت کلیه شرکا، فوت یا محجوریت هریک از شرکای ضامن
ج) رأی دادگاه به تقاضای هریک از شرکا - کاهش تعداد شرکا از حداقل قانونی
د) همه موارد فوق

عملیات حسابداری در شرکت‌های تضامنی

هدف‌های رفتاری : در پایان این فصل از فراگیر انتظار می‌رود :

- ۱- عملیات حسابداری مربوط به تشکیل شرکت تضامنی و ثبت سهم‌الشرکه را انجام دهد.
- ۲- بستن حساب‌های موقت در شرکت تضامنی را انجام دهد.
- ۳- مالیات بر درآمد شرکت‌های تضامنی را محاسبه کند.
- ۴- انواع روش‌های تقسیم سود در شرکت‌های تضامنی را توضیح دهد.
- ۵- عملیات حسابداری ورود شریک جدید به شرکت را انجام دهد.
- ۶- سرففلی را شرح دهد.
- ۷- عملیات حسابداری خروج شریک از شرکت را انجام دهد.
- ۸- انحلال و تصفیه شرکت تضامنی و انواع آن را شرح دهد.
- ۹- عملیات حسابداری انحلال و تصفیه شرکت را انجام دهد.

۱-۳- عملیات حسابداری ثبت سرمایه

آقایان امیری و فرهادی، به ترتیب با واریز ۵۰۰/۰۰۰ ریال و ۷۰۰/۰۰۰ ریال نقدی به حساب بانکی، شرکتی تضامنی امیری و شریک را در ۱۳۸۰/۱/۵ تشکیل داده‌اند. در این حالت، برای ثبت سرمایه در دفاتر شرکت خواهیم داشت :

دفتر روزنامه شرکت تضامنی ...

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ		ردیف
				ماه	روز	
۵۰۰/۰۰۰ ۷۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰		موجودی نقد - بانک سرمایه امیری سرمایه فرهادی ثبت سرمایه شرکت در دفاتر	۱	۵	۱

چنانچه قسمتی از سرمایه شرکت، به‌طور نقد و قسمتی به صورت غیر نقد (آورده غیر نقدی) باشد، نخست دارایی‌های غیر نقدی ارزیابی می‌شود و سپس، ثبت آن در دفتر روزنامه صورت می‌گیرد. به‌طور مثال چنانچه سرمایه امیری و فرهادی به شکل صفحه بعد تأمین شده باشد.

نام دارایی	امیری	فرهادی
موجودی نقد	۵۰۰/۰۰۰	۷۵۰/۰۰۰
اثاثه و منصوبات	۳۰۰/۰۰۰	-
ساختمان	-	۴۰۰/۰۰۰
وسيله نقلیه	۲۰۰/۰۰۰	-
جمع	۱/۰۰۰/۰۰۰	۱/۱۵۰/۰۰۰

برای ثبت سرمایه هر یک از شرکا در دفتر روزنامه، به طریق زیر عمل خواهیم کرد:
دفتر روزنامه شرکت تضامنی ...

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
			موجودی نقد		۱/۲۵۰/۰۰۰	
			اثاثه و منصوبات		۳۰۰/۰۰۰	
			ساختمان		۴۰۰/۰۰۰	
			وسيله نقلیه		۲۰۰/۰۰۰	
			سرمایه امیری			۱/۰۰۰/۰۰۰
			سرمایه فرهادی			۱/۱۵۰/۰۰۰

در برخی موارد، ممکن است شرکت تضامنی، از تبدیل دو یا چند تجارتخانه یا بنگاه تشکیل شود. اینجا، علاوه بر دارایی‌های بنگاه‌های مذکور، بدهی‌های آنان نیز به شرکت جدید منتقل می‌شود. در این صورت، دارایی‌ها و بدهی‌های مذکور در دفاتر شرکت جدید تحت سرفصل‌های مناسب ثبت و مابه‌التفاوت آنها به حساب سرمایه شرکا منظور می‌گردد.
مثال نمونه ۱: فرهادی و هاشمی، هر یک دارای یک مغازه لوازم یدکی هستند. آنها تصمیم دارند از تاریخ ۱۳۸۰/۲/۱ با تبدیل مغازه‌های خود، شرکتی تضامنی تشکیل دهند و به همین دلیل، کلیه دارایی‌ها و بدهی‌های این دو واحد (به شرح زیر) به شرکت جدید منتقل می‌شود.

صورت دارایی‌ها و بدهی‌های فرهادی و هاشمی

شرح	مغازه فرهادی	مغازه هاشمی	جمع
موجودی نقد	۲/۰۰۰	۳/۰۰۰	۵/۰۰۰
حساب‌های دریافتی	۱/۰۰۰	۲/۰۰۰	۳/۰۰۰
موجودی کالا	۲/۵۰۰	۳/۰۰۰	۵/۵۰۰
اثاثه اداری	۵۰۰	۷۰۰	۱/۲۰۰
حساب‌های پرداختی	۲/۵۰۰	۲/۳۰۰	۴/۸۰۰

درباره انتقال حساب‌های فوق به دفاتر شرکت تضامنی جدید، ثبت زیر صورت می‌گیرد :

دفتر روزنامه شرکت تضامنی فرهادی و هاشمی

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱	۱	۲	موجودی نقد		۵/۰۰۰	
			حساب‌های دریافتی		۳/۰۰۰	
			موجودی کالا		۵/۵۰۰	
			اثاثه اداری		۱/۲۰۰	
			حساب‌های پرداختی			۴/۸۰۰
			سرمایه فرهادی			۳/۵۰۰
			سرمایه هاشمی			۶/۴۰۰

مثال نمونه ۲ : حسینی و مهرابی در تاریخ ۱۳××/۳/۹ شرکتی تضامنی تشکیل داده‌اند. حسینی با سرمایه نقدی ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال و مهرابی، دارای یک بنگاه اقتصادی است که دارایی‌های آن، قبل از تقویم (به ارزش دفتری) و پس از تقویم (به قیمت ارزیابی) به شرح زیر می‌باشد :

مطلوبست : ثبت عملیات حسابداری در دفتر روزنامه شرکت حسینی و مهرابی و تعیین مبلغ سرمایه مهرابی و تنظیم ترازنامه شرکت جدید.

ردیف	نام حساب	ارزش دفتری	ارزش منصفانه بازار
۱	موجودی نقد - بانک	۸۰۰/۰۰۰	۸۰۰/۰۰۰
۲	حساب‌های دریافتی	۶۰۰/۰۰۰	۶۰۰/۰۰۰
۳	موجودی کالا	۲۰۰/۰۰۰	۱۵۰/۰۰۰
۴	پیش‌پرداخت بیمه	۹۰/۰۰۰	۹۰/۰۰۰
۵	اثاثه	۶۵۰/۰۰۰	۶۰۰/۰۰۰
۶	ملزومات	۱۰۰/۰۰۰	-
۷	حساب‌های پرداختی	۲۰۰/۰۰۰	۱۵۰/۰۰۰
۸	اسناد پرداختی	۹۰۰/۰۰۰	۸۰۰/۰۰۰

حل : برای ثبت عملیات حسابداری در این‌گونه مسایل، نکات زیر را انجام دهید :

۱- سرمایه‌گذاری هر شریک با بدهکار کردن دارایی‌های سرمایه‌گذاری شده (به قیمت ارزیابی) و بستانکار کردن بدهی‌ها و ذخایر از یک طرف، و همچنین، بستانکار کردن سرمایه شریک به اندازه مابه‌التفاوت دو رقم فوق، انجام می‌گیرد.

دفتر روزنامه شرکت تضامنی ...

بستانکار	بدهکار	شرح	تاریخ		ردیف
			ماه	روز	
	۳/۸۰۰/۰۰۰	موجودی نقد - بانک	۳	۹	۱
	۶۰۰/۰۰۰	حساب‌های دریافتی			
	۱۵۰/۰۰۰	موجودی کالا			
	۹۰/۰۰۰	پیش‌پرداخت بیمه			
	۶۰۰/۰۰۰	اثاثه			
۱۵۰/۰۰۰		حساب‌های پرداختی			
۸۰۰/۰۰۰		اسناد پرداختی			
۳/۰۰۰/۰۰۰		سرمایه حسینی			
۱/۲۹۰/۰۰۰		سرمایه مهرابی			

شرکت تضامنی حسینی و مهرابی

ترازنامه

به تاریخ ۱۳××/۳/۹

۱۵۰/۰۰۰	حساب‌های پرداختی	۳/۸۰۰/۰۰۰	موجودی نقد - بانک
۸۰۰/۰۰۰	اسناد پرداختی	۶۰۰/۰۰۰	حساب‌های دریافتی
۳/۰۰۰/۰۰۰	سرمایه حسینی	۱۵۰/۰۰۰	موجودی کالا
۱/۲۹۰/۰۰۰	سرمایه مهرابی	۹۰/۰۰۰	پیش‌پرداخت بیمه
		۶۰۰/۰۰۰	اثاثه
<u>۵/۲۴۰/۰۰۰</u>	جمع بدهی و سرمایه	<u>۵/۲۴۰/۰۰۰</u>	جمع دارایی‌ها

✓ پرسش‌های چهار گزینه‌ای ✗

- در صورتی که سهم‌الشرکه شرکا به صورت آورده غیر نقدی تأمین شود، چه حسابی بستانکار می‌گردد؟
 - دارایی هر یک از شرکا
 - برداشت هر یک از شرکا
 - سرمایه هر یک از شرکا
 - هیچ‌کدام
- حداقل تعداد شریک برای تشکیل شرکت‌های تضامنی چند نفر است؟
 - سه نفر
 - دو نفر
 - پنج نفر
 - هیچ‌کدام

۳- مسئولیت شرکا در شرکت تضامنی نسبت به بستانکاران :

الف) محدود به سهم شرکت آنهاست. (ج) محدود به سرمایه شرکت است.

ب) نامحدود است. (د) هیچ کدام

۴- چنانچه سهم شرکت شرکا به صورت نقدی یا غیرنقدی تأمین شود، کدام یک از حساب‌های زیر بستانکار

می‌گردد؟

الف) حساب صندوق (بانک) (ج) حساب سرمایه هر یک از شرکا

ب) حساب برداشت هر یک از شرکا (د) حساب حق‌الزحمه هر یک از شرکا

مسائل

۱- الهامی و بهمنی، به ترتیب با پرداخت ۱/۰۰۰/۰۰۰ و ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال نقدی و ارائه آورده‌های غیرنقدی به شرح زیر در حال تشکیل شرکت تضامنی بهمنی و الهامی هستند. مطلوبست: ثبت رویدادهای حسابداری مربوط

<u>شرح آورده غیرنقدی</u>	<u>بهمنی</u>	<u>الهامی</u>
زمین	۱۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰
اثاثه اداری	۴۰۰/۰۰۰	۱۵۰/۰۰۰
وسایل نقلیه	-	۵۰۰/۰۰۰

۲- علوی و نادری، هر کدام دارای یک دفتر خدمات رایانه‌ای هستند. آنها توافق کردند، شرکتی تضامنی تشکیل دهند. اطلاعات دفاتر آنها قبل از تشکیل شرکت به شرح زیر است:

	<u>علوی</u>	<u>نادری</u>
موجودی نقد	۱/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰
موجودی کالا	۲/۵۰۰/۰۰۰	۳/۰۰۰/۰۰۰
اثاثه اداری	۳/۸۰۰/۰۰۰	۴/۰۰۰/۰۰۰

مطلوبست: ثبت رویدادهای حسابداری مربوط در دفتر روزنامه شرکت.

۳- حامدی و شهیدی، در تاریخ ۱۳××/۳/۲ شرکتی تضامنی تشکیل داده‌اند. سهم‌الشرکه آنان به شرح زیر تأمین شده است. **مطلوبست**: ثبت حسابداری رویداد مربوط در دفتر روزنامه شرکت.

آورده	حامدی	شهیدی
زمین	۲/۰۰۰/۰۰۰	۱/۰۰۰/۰۰۰
ساختمان	۴/۰۰۰/۰۰۰	۲/۵۰۰/۰۰۰
ملزومات	۵۰۰/۰۰۰	۶۰۰/۰۰۰
اثاثه اداری	۱/۵۰۰/۰۰۰	۱/۴۰۰/۰۰۰
موجودی نقد	۲/۰۰۰/۰۰۰	۳/۰۰۰/۰۰۰
	۱۰/۰۰۰/۰۰۰	۸/۵۰۰/۰۰۰

۴- بهادری، مجیدی و فرزادی در ۱۳××/۴/۱۵ شرکت تضامنی مجیدی و شرکا را تأسیس کرده‌اند. سهم‌الشرکه آنان به ترتیب عبارت‌اند از ۵/۰۰۰/۰۰۰، ۴/۰۰۰/۰۰۰ و ۷/۰۰۰/۰۰۰ ریال که بهادری سهم‌الشرکه خود را نقداً و مجیدی و فرزادی اموال زیر را تقدیم کرده‌اند. **مطلوبست**: ثبت حسابداری این رویداد مالی.

اموال	مجیدی	فرزادی
موجودی کالا	۱/۵۰۰/۰۰۰	۲/۳۰۰/۰۰۰
وسایل نقلیه	۱/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰
زمین	۷۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰
اثاثه اداری	۸۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰
جمع	۴/۰۰۰/۰۰۰	۷/۰۰۰/۰۰۰

۵- اسدی و خسروی، در ۱۳××/۲/۱ تصمیم گرفته‌اند شرکتی تضامنی تشکیل دهند. قرار شد دارایی‌ها و بدهی‌های هر یک از آنان در تاریخ مذکور که به شرح زیر بوده است به شرکت جدید انتقال یابد. **مطلوبست**: ثبت حسابداری این رویداد و تعیین مانده سرمایه هر یک از شرکا.

آورده شرکا	اسدی	خسروی
موجودی نقدی	۲/۰۰۰/۰۰۰	۳/۰۰۰/۰۰۰
زمین	۱/۷۰۰/۰۰۰	۲/۲۰۰/۰۰۰
اثاثه اداری	۲۵۰/۰۰۰	۴۰۰/۰۰۰
ملزومات	۴۵۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰
حساب‌های پرداختی	۱/۲۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰
اسناد پرداختی	۴۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰
جمع	۶/۰۰۰/۰۰۰	۷/۵۰۰/۰۰۰

۶- محمدی و جوادی، برای تأسیس شرکتی تضامنی، توافق کرده‌اند. طبق شرکت‌نامه، نسبت سهم‌الشرکه محمدی و جوادی ۳ و ۵ می‌باشد. آورده‌های شرکا عبارتند از:

آورده شرکا	محمدی	جوادی
موجودی نقدی	۱/۲۰۰/۰۰۰	۷۰۰/۰۰۰
اثاثه اداری	۷۰۰/۰۰۰	۸۰۰/۰۰۰
موجودی ملزومات	۳۰۰/۰۰۰	۵۰۰/۰۰۰
وسایل نقلیه	۵۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰
جمع	۲/۷۰۰/۰۰۰	۳/۵۰۰/۰۰۰

چنانچه آورده غیرنقدی شرکا، مورد توافق قرار گرفته باشد، **مطلوبست**:
اولاً: جوادی چه مبلغی باید بپردازد تا نسبت سهم‌الشرکه وی طبق شرکت‌نامه گردد.
ثانیاً: ثبت سرمایه‌گذاری اولیه شرکا در دفتر روزنامه شرکت تضامنی.

۷- رحمتی و امیری، دارای مؤسسه خدمات مشاوره‌ای هستند که در تاریخ ۱۳××/۳/۱ تصمیم به تشکیل شرکتی تضامنی گرفته‌اند. وضعیت حساب هر یک از شرکا، در تاریخ ۱۳××/۳/۱ به شرح زیر بوده است:

ردیف	شرح حساب	رحمتی	امیری
۱	موجودی نقد	۲/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰
۲	ماشین آلات	۱/۵۰۰/۰۰۰	-
۳	وسایل نقلیه	-	۱/۸۰۰/۰۰۰
۴	حساب‌های دریافتی	-	۱/۰۰۰/۰۰۰
۵	ساختمان	۳/۸۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰
	جمع دارایی‌ها	۷/۳۰۰/۰۰۰	۶/۰۰۰/۰۰۰
۶	حساب پرداختی	۲/۸۰۰/۰۰۰	۲/۷۰۰/۰۰۰
۷	اسناد پرداختی	۲۰۰/۰۰۰	۱/۳۰۰/۰۰۰
۸	سرمایه	۴/۳۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰
	جمع بدهی و سرمایه	۷/۳۰۰/۰۰۰	۶/۰۰۰/۰۰۰

توافقات شرکا برای تشکیل شرکت عبارت‌اند از:

- ماشین‌آلات مؤسسه رحمتی، معادل ۹۰۰/۰۰۰ ریال و ساختمان آن، معادل ۵/۲۰۰/۰۰۰ ریال ارزیابی شد.
- وسایل نقلیه مؤسسه امیری، معادل ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال و ساختمان آن معادل ۲/۵۰۰/۰۰۰ ریال ارزیابی گردید و برای حساب‌های دریافتی نیز ۲۰۰/۰۰۰ ریال ذخیره در نظر گرفته شد.
- بقیه دارایی‌ها و بدهی‌ها نیز به ارزش مندرج در دفاتر به شرکت جدید انتقال یافت.
- مطلوبست**: ثبت رویدادهای فوق در دفتر روزنامه شرکت جدیدالتأسیس.

۸- سعیدی و جلالی که هرکدام مالک یک فروشگاه هستند، برای توسعه فعالیت خود، در تاریخ ۱۳××/۳/۱ تصمیم گرفته‌اند با تبدیل دو فروشگاه، شرکتی تضامنی تشکیل دهند. در این تاریخ ترازنامه دو فروشگاه به شرح زیر بود :

فروشگاه سعیدی

ترازنامه

به تاریخ ۱۳××/۳/۱

۲/۰۰۰/۰۰۰	حساب‌های پرداختی	۹۰۰/۰۰۰	موجودی نقد
۵/۰۰۰/۰۰۰	سرمایه	۱/۵۰۰/۰۰۰	موجودی کالا
		۶۰۰/۰۰۰	حساب‌های دریافتی
		۴/۰۰۰/۰۰۰	ساختمان
<u>۷/۰۰۰/۰۰۰</u>	جمع	<u>۷/۰۰۰/۰۰۰</u>	جمع

فروشگاه جلالی

ترازنامه

به تاریخ ۱۳××/۳/۱

۱/۷۰۰/۰۰۰	حساب‌های پرداختی	۴۰۰/۰۰۰	موجودی نقد
۲/۳۰۰/۰۰۰	سرمایه	۶۰۰/۰۰۰	موجودی کالا
		۹۰۰/۰۰۰	حساب‌های دریافتی
		۲/۱۰۰/۰۰۰	ساختمان
<u>۴/۰۰۰/۰۰۰</u>	جمع	<u>۴/۰۰۰/۰۰۰</u>	جمع

در مورد دارایی‌ها و بدهی‌های دو فروشگاه، توافقی‌هایی به شرح زیر به عمل آمد :

- ۱- موجودی کالای فروشگاه سعیدی ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال و ساختمان آن ۴/۸۰۰/۰۰۰ ریال ارزیابی گردید و حساب‌های دریافتی به مبلغ ۵۰۰/۰۰۰ ریال مورد توافق قرار گرفت.
 - ۲- ساختمان فروشگاه جلالی به مبلغ ۱/۴۵۰/۰۰۰ ریال و حساب‌های دریافتی به مبلغ ۸۰۰/۰۰۰ ریال مورد توافق قرار گرفت. همچنین موجودی کالای این فروشگاه بی‌ارزش تلقی گردید.
- مطلوبست :** ثبت‌های لازم برای تشکیل شرکت.
- ۹- آیدین و آرمین که هریک دارای یک مؤسسه بازرگانی هستند تصمیم گرفتند برای توسعه فعالیت در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۳۱ یک شرکت تضامنی تشکیل دهند. ترازنامه این دو مؤسسه قبل از ادغام به صورت صفحه بعد در دست است :

مؤسسه بازرگانی آیدین

ترازنامه

به تاریخ ۸۹/۶/۳۱

بدهی ها :		دارایی ها :	
۱۰/۰۰۰/۰۰۰	حساب های پرداختی	۹/۰۰۰/۰۰۰	موجودی نقد
<u>۱۵/۰۰۰/۰۰۰</u>	اسناد پرداختی	۴۵/۰۰۰/۰۰۰	حساب های دریافتی
			کسر می شود :
۲۵/۰۰۰/۰۰۰	جمع بدهی ها	(۲/۰۰۰/۰۰۰)	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
	سرمایه :	۴۳/۰۰۰/۰۰۰	خالص حساب های دریافتی
<u>۹/۰۰۰/۰۰۰</u>	سرمایه آیدین	۴۷/۰۰۰/۰۰۰	موجودی کالا
۹۰/۰۰۰/۰۰۰	جمع سرمایه	۲۵/۰۰۰/۰۰۰	اثاثه
			کسر می شود :
		(۹/۰۰۰/۰۰۰)	استهلاک انباشته اثاثه
		۱۶/۰۰۰/۰۰۰	ارزش دفتری اثاثه
<u>۱۱۵/۰۰۰/۰۰۰</u>	جمع بدهی و سرمایه	<u>۱۱۵/۰۰۰/۰۰۰</u>	جمع دارایی ها

مؤسسه بازرگانی آرمین

ترازنامه

به تاریخ ۸۹/۶/۳۱

بدهی ها :		دارایی ها :	
۱۸/۰۰۰/۰۰۰	حساب های پرداختی	۱۵/۰۰۰/۰۰۰	موجودی نقد
<u>۲۲/۰۰۰/۰۰۰</u>	پیش دریافت فروش کالا	۳۰/۰۰۰/۰۰۰	حساب های دریافتی
۴۰/۰۰۰/۰۰۰	جمع بدهی ها	۲۸/۰۰۰/۰۰۰	موجودی کالا
	سرمایه :	۲/۰۰۰/۰۰۰	ملزومات
<u>۶۰/۰۰۰/۰۰۰</u>	سرمایه آرمین	۴۰/۰۰۰/۰۰۰	ساختمان
			کسر می شود :
۶۰/۰۰۰/۰۰۰	جمع سرمایه	(۱۵/۰۰۰/۰۰۰)	استهلاک انباشته ساختمان
		۲۵/۰۰۰/۰۰۰	ارزش دفتری ساختمان
<u>۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰</u>	جمع بدهی و سرمایه	<u>۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰</u>	جمع دارایی ها

توافقات شرکا برای ادغام در مؤسسه به شرح زیر می باشد :

۱- حساب های دریافتی آیدین ۴۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال ارزیابی و برای حساب های دریافتی آرمین قرار شد ۱۰٪ ذخیره منظور شود.

۲- موجودی کالای آیدین ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال ارزیابی شد.

۳- ملزومات آرمین فاقد ارزش ارزیابی شد.

- ۴- اثاثه ۲۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال و ساختمان ۵۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال ارزیابی شد.
- ۵- حساب‌های پرداختنی آیدین ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال کمتر و آرمین ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال بیشتر ارزیابی شد.
- ۶- اسناد پرداختنی آیدین ۱۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال ارزیابی شد.
- مطلوبست :

الف) ثبت تشکیل شرکت تضامنی آیدین و آرمین در دفتر روزنامه عمومی شرکت.

ب) تنظیم ترازنامه شرکت تضامنی آیدین و آرمین در تاریخ ۸۹/۶/۳۱.

۲-۳- بستن حساب‌های موقت در شرکت تضامنی

در پایان دوره مالی نحوه بستن حساب‌های موقت شبیه مؤسسات خدماتی و بازرگانی تک مالکی بوده ولی دو فرق اساسی زیر را دارد :

الف) حساب برداشت شرکا به حساب جاری شرکا بسته می‌شود.

ب) مانده حساب خلاصه سود و زیان به حساب تقسیم سود و زیان و یا حساب سود و زیان انباشته برحسب مورد بسته می‌شود.

به‌طور کلی ثبت بستن حساب‌های موقت در شرکت تضامنی به‌صورت زیر است :

— در شرکت‌های بازرگانی با سیستم ثبت ادواری موجودی کالا : در پایان دوره باید موجودی کالای اول دوره با ثبت اصلاحی زیر از حساب‌ها حذف شود.

×× خلاصه سود و زیان

×× موجودی کالا

بابت حذف موجودی کالای اول دوره

— در شرکت‌های بازرگانی، سیستم ثبت ادواری موجودی کالا : در پایان دوره موجودی کالا با یکی از روش‌های رایج ارزیابی شده و سپس با ثبت زیر به حساب‌ها انتقال می‌یابد :

×× موجودی کالا

×× خلاصه سود و زیان

بابت ثبت موجودی کالای پایان دوره

بستن حساب فروش کالا، برگشت از خرید و تخفیفات، تخفیفات نقدی خرید، درآمد حاصل از خدمات؛ این حساب‌ها ماهیت بستانکار داشته لذا در زمان بسته شدن به‌صورت برعکس ماهیت‌شان با ثبت زیر به حساب خلاصه سود و زیان بسته می‌شوند :

×× فروش کالا

×× برگشت از خرید و تخفیفات

×× تخفیفات نقدی خرید

×× درآمد حاصل از خدمات

×× خلاصه سود و زیان

بابت بستن حساب‌های فروش و ...

— بستن حساب خرید کالا، برگشت از فروش و تخفیفات، تخفیفات نقدی فروش، هزینه حمل کالای خریداری شده: این حسابها ماهیت بدهکار داشته و در زمان بسته شدن به صورت برعکس ماهیتشان با ثبت زیر به حساب خلاصه سود و زیان بسته می شوند:

××	خلاصه سود و زیان
××	خرید کالا
××	برگشت از فروش و تخفیفات
××	تخفیفات نقدی
××	هزینه حمل کالای خریداری شده

بابت بستن حساب خرید و ...

— ثبت بستن هزینه های عملیاتی: تمامی هزینه های عملیاتی مانند هزینه حقوق، هزینه اجاره و ... که دارای ماهیت بدهکار بوده و در زمان بسته شدن به صورت برعکس ماهیتشان به حساب خلاصه سود و زیان بسته می شوند:

××	خلاصه سود و زیان
××	هزینه حقوق کارکنان
××	هزینه حقوق شرکا
××	هزینه اجاره
××	هزینه بیمه
××	⋮

بابت بستن هزینه های عملیاتی

تذکر مهم: چنانچه اختصاص حقوق در شرکت نامه به شرکا قید نشده باشد و براساس انعقاد قرارداد طبق قانون کار مانند سایر کارکنان باشد باید به عنوان هزینه حقوق در حسابها ثبت گردد و جزء هزینه های عملیاتی شرکت محسوب می گردد.

— پس از انجام تمام مراحل فوق حساب خلاصه سود و زیان را مانده گیری می کنیم و مانده بستانکار این حساب را جهت انجام عملیات تقسیم سود و زیان به حساب تقسیم سود و زیان و یا سود و زیان انباشته منظور می کنیم که ثبت آن به صورت زیر است:

××	خلاصه سود و زیان
××	تقسیم سود و زیان

بابت بستن حساب خلاصه سود و زیان و انتقال سود

اگر مانده این حساب بدهکار باشد، آن را به حساب زیان انباشته و یا به حساب تقسیم سود و زیان منتقل می نمایم. که ثبت آن به صورت زیر است:

××	تقسیم سود و زیان
××	خلاصه سود و زیان

بابت بستن حساب خلاصه سود و زیان و انتقال زیان

لازم به تذکر است که در شرکت های تضامنی که نوع فعالیت آنان خدماتی است ابتدا حساب درآمد و سپس هزینه های عملیاتی را به خلاصه سود و زیان بسته و پس از مانده گیری حساب خلاصه سود و زیان نسبت به بستن آن اقدام می نمایم.

— بستن حساب برداشت شرکا: برداشت شرکا که به تفکیک برای هر شریک نگهداری می شود دارای ماهیت بدهکار بوده و

در پایان دوره مالی مانده برداشت هر شریک به حساب جاری همان شریک بسته می‌گردد که ثبت آن به قرار زیر است :

××

جاری شرکا

××

برداشت شرکا

مثال نمونه ۳ – تراز آزمایشی شرکت تضامنی حسینی و امیری در ۱۳××/۱۲/۲۹ به شرح زیر است :

بستانکار	بدهکار	نام حساب
	۲/۵۰۰/۰۰۰	موجودی نقد
	۳/۲۰۰/۰۰۰	حساب‌های دریافتی
	۱/۴۰۰/۰۰۰	موجودی کالا
	۲۰۰/۰۰۰	پیش‌پرداخت بیمه
	۳/۵۰۰/۰۰۰	اثاثه اداری
۹۰۰/۰۰۰		استهلاک انباشته اثاثه اداری
۲/۲۰۰/۰۰۰		حساب‌های پرداختی
۵۰۰/۰۰۰		اسناد پرداختی
۳/۶۰۰/۰۰۰		سرمایه امیری
	۵۰۰/۰۰۰	برداشت امیری
۲/۰۰۰/۰۰۰		سرمایه حسینی
	۴۰۰/۰۰۰	برداشت حسینی
۳۱/۰۰۰/۰۰۰		فروش کالا
	۲۱/۰۰۰/۰۰۰	خرید کالا
	۴/۰۰۰/۰۰۰	هزینه‌های اداری
	۳/۵۰۰/۰۰۰	هزینه‌های توزیع و فروش
۴۰/۲۰۰/۰۰۰	۴۰/۲۰۰/۰۰۰	جمع

– موجودی کالای پایان دوره، معادل ۴۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد.

مطلوبست : ثبت رویدادهای مالی و بستن حساب‌های موقت

حل :

دفتر روزنامه شرکت تضامنی حسینی و امیری

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱			خلاصه سود و زیان موجودی کالا		۱/۴۰۰/۰۰۰	۱/۴۰۰/۰۰۰
۲			موجودی کالا خلاصه سود و زیان		۴۰۰/۰۰۰	۴۰۰/۰۰۰
۳			فروش کالا خلاصه سود و زیان		۳۱/۰۰۰/۰۰۰	۳۱/۰۰۰/۰۰۰
۴			خلاصه سود و زیان خرید کالا		۲۱/۰۰۰/۰۰۰	۲۱/۰۰۰/۰۰۰
۵			خلاصه سود و زیان هزینه‌های اداری هزینه‌های توزیع و فروش		۷/۵۰۰/۰۰۰	۴/۰۰۰/۰۰۰ ۳/۵۰۰/۰۰۰
۶			جاری شرکا - حسینی جاری شرکا - امیری برداشت - حسینی برداشت - امیری		۴۰۰/۰۰۰ ۵۰۰/۰۰۰	۴۰۰/۰۰۰ ۵۰۰/۰۰۰
۷			خلاصه سود و زیان تقسیم سود و زیان		۱/۵۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰

خلاصه سود و زیان

④ ۴۰۰/۰۰۰	① ۱/۴۰۰/۰۰۰
② ۳۱/۰۰۰/۰۰۰	④ ۲۱/۰۰۰/۰۰۰
	⑤ ۷/۵۰۰/۰۰۰
	⑦ ۱/۵۰۰/۰۰۰

تقسیم سود و زیان

⑦ ۱/۵۰۰/۰۰۰	
② ۱/۵۰۰/۰۰۰	

برداشت (حسینی)

④ ۴۰۰/۰۰۰	② ۴۰۰/۰۰۰
-----------	-----------

جاری شرکا - امیری

	④ ۵۰۰/۰۰۰
	④ ۵۰۰/۰۰۰

جاری شرکا - حسینی

	④ ۴۰۰/۰۰۰
	② ۴۰۰/۰۰۰

برداشت امیری

④ ۵۰۰/۰۰۰	② ۵۰۰/۰۰۰
-----------	-----------

✓ پرسش‌های چهار گزینه‌ای ✕

- ۱- در بستن حساب‌های موقت شرکت تضامنی، کدام حساب نقش واسطه اولیه را دارا می‌باشد؟
 الف) حساب تقسیم سود (ج) تراز آزمایشی
 ب) حساب خلاصه سود و زیان (د) تراز اختتامیه
- ۲- مانده حساب «خلاصه سود و زیان» به کدام حساب انتقال می‌یابد؟
 الف) تراز آزمایشی (ج) صورت حساب سرمایه
 ب) ترازنامه (د) تقسیم سود و زیان
- ۳- در موقع بستن حساب‌های موقت، حساب برداشت به چه حسابی منتقل می‌شود؟
 الف) سرمایه شرکا (ج) تقسیم سود و زیان
 ب) حساب جاری شرکا (د) هیچ کدام
- ۴- هزینه‌های یک شرکت تضامنی در موقع بستن حساب‌ها، به چه حسابی منتقل می‌شوند؟
 الف) درآمد (ج) حساب خلاصه سود و زیان
 ب) تقسیم سود و زیان (د) ترازنامه
- ۵- کدام یک از ثبت‌های زیر، برای بستن حساب تخفیفات نقدی فروش، در دفتر روزنامه نوشته می‌شود؟
××	الف) تخفیفات نقدی فروش
××	ب) تخفیفات نقدی فروش
××	ج) خلاصه سود و زیان
××	د) فروش کالا
××	الف) تخفیفات نقدی فروش
××	ب) تخفیفات نقدی فروش
××	ج) خلاصه سود و زیان
××	د) فروش کالا
××	الف) تخفیفات نقدی فروش

مسئله

تراز آزمایشی پایان سال شرکت تضامنی خیبری و بابایی، به شرح زیر است. مطلوبست: ثبت رویدادهای مربوط به بستن حساب‌های موقت در پایان سال و تنظیم تراز آزمایشی اختتامی.

تراز آزمایشی شرکت تضامنی خیبری و بابایی

بستانکار	بدهکار	نام حساب
	۳/۰۰۰/۰۰۰	موجودی نقد - بانک
	۴/۰۰۰/۰۰۰	حساب‌های دریافتی
	۸۰۰/۰۰۰	پیش‌پرداخت اجاره
	۱/۷۰۰/۰۰۰	اثاثه اداری
	۱/۵۰۰/۰۰۰	ماشین‌آلات
۲/۰۰۰/۰۰۰		حساب‌های پرداختی
۳/۰۰۰/۰۰۰		اسناد پرداختی
۳۵۰/۰۰۰		استهلاک انباشته اثاثه
۱/۸۰۰/۰۰۰		سرمایه خیبری
۱/۲۰۰/۰۰۰		سرمایه بابایی
	۳/۲۵۰/۰۰۰	برداشت خیبری
	۲/۳۵۰/۰۰۰	برداشت بابایی
۶/۵۰۰/۰۰۰		درآمد تبلیغات
۱۰/۹۰۰/۰۰۰		درآمد خدمات
	۲/۱۵۰/۰۰۰	هزینه حقوق
	۳/۲۰۰/۰۰۰	هزینه اجاره
	۱/۰۰۰/۰۰۰	هزینه بیمه
	۳۵۰/۰۰۰	هزینه استهلاک اثاثه
	۲/۰۰۰/۰۰۰	هزینه تبلیغات
	۴۵۰/۰۰۰	هزینه آبدارخانه
۲۵/۷۵۰/۰۰۰	۲۵/۷۵۰/۰۰۰	جمع

۳-۳- تقسیم سود و زیان

قبل از ورود به مبحث تقسیم سود و زیان لازم است هنرجویان عزیز به موارد زیر توجه کافی نمایند:

۳-۳-۱- سود تضمین شده (بهره) سرمایه: محاسبه سود تضمین شده (بهره) سرمایه در شرکت‌های تضامنی با توجه به خطرات احتمالی، چه میزان بیشتر از سرمایه‌گذاری مطمئن و بدون ریسک مثل سپرده گذاری در بانک می‌باشد؟ اگر تعلق بهره سرمایه (سود تضمین شده) به مانده سرمایه شرکا در شرکت‌نامه قید شده باشد مبلغ سود تضمین شده صرف‌نظر از وجود سود یا زیان باید محاسبه

و به حساب جاری شرکا منتقل شود. که این مبلغ می تواند به صورت درصدی از سرمایه اول دوره شرکا باشد.

۲-۳-۳- حقوق شرکا: اگر اختصاص حقوق به شرکا در شرکت نامه قید شده باشد، آن را قسمتی از تخصیص سود خالص به شرکا در نظر می گیرند، که فعالیت و خدمات بیشتری در شرکت انجام می دهند و نباید به عنوان هزینه حقوق و دستمزد محسوب گردد. چون شرکا در این حالت در شرکت های تضامنی صاحب و مالک سرمایه هستند، نه کارمند شرکت.

لازم به ذکر است که مبلغ حقوق شرکا هم صرف نظر از وجود سود و یا زیان باید به حساب جاری شرکا منظور شود.

۳-۳-۳- پاداش شرکا: در صورت توافق میان شرکا به جای پرداخت حقوق بابت خدماتی که شرکا انجام می دهند درصدی از سود خالص به عنوان پاداش شرکا به حساب جاری شرکا منظور می شود.

نحوه محاسبه پاداش و پرداخت آن به شرکا باید در شرکت نامه قید شده باشد. لذا پاداش به هریک از شرکا فقط در صورت وجود سود به آن ها تعلق می گیرد و در صورت داشتن زیان حق توزیع هیچ گونه پاداش به حساب شرکا را نداریم.

۴-۳-۳- مالیات بر عملکرد شرکت: طبق قانون مالیات های مستقیم، مالیات بر درآمد شرکت های تضامنی در صورت وجود سود با نرخ ۲۵٪ سود خالص محاسبه و منظور می گردد.

۵-۳-۳- وجود زیان در شرکت: طبق ماده ۱۳۲ قانون تجارت، اگر در نتیجه ضررهای وارده سهم الشرکه شرکا کم شود مادام که این کمبود جبران نشده باشد تأدیة هر نوع منفعت به شرکا ممنوع است.

عملیات حسابداری تقسیم سود و زیان

طبق ماده ۱۱۹ قانون تجارت، در شرکت تضامنی منافع به نسبت سهم الشرکه (سرمایه) بین شرکا تقسیم می شود مگر آن که شرکت نامه غیر از این ترتیب را مقرر داشته باشد و به دلیل این که معمولاً شرکت ها امتیازاتی را برای شرکای خود در نظر می گیرند، پس به طریقه زیر عمل می گردد:

۱- انتقال مانده سود: مانده بستانکار حساب خلاصه سود و زیان به حساب تقسیم سود و زیان منتقل می گردد.

حساب خلاصه سود و زیان ××

حساب تقسیم سود و زیان ××

بابت بستن حساب خلاصه سود و زیان و انتقال سود

۲- محاسبه و ثبت مالیات بر عملکرد شرکت: پس از انتقال سود خالص معادل ۲۵٪ آن به عنوان مالیات بر عملکرد شرکت

محاسبه و به ترتیب زیر ثبت می گردد:

حساب تقسیم سود و زیان ××

حساب ذخیره مالیات بر درآمد ××

بابت محاسبه و ثبت مالیات بر عملکرد شرکت

۳- محاسبه و ثبت سود تضمین شده (بهره) سرمایه: بر مبنای نرخ یا درصدهای قید شده در شرکت نامه به سرمایه شرکا

محاسبه و به ترتیب زیر ثبت می گردد:

حساب تقسیم سود و زیان ××

حساب جاری شرکا (به تفکیک) ××

بابت محاسبه و ثبت سود تضمین شده سرمایه

۴- محاسبه و ثبت حقوق یا پاداش شرکا: بر اساس توافق های مندرج در شرکت نامه محاسبه شده و به ترتیب زیر ثبت می گردد:

حساب تقسیم سود و زیان ××

×× حساب جاری شرکا (به تفکیک)

بابت ثبت حقوق یا پاداش شرکا

۵- مانده‌گیری حساب تقسیم سود و زیان : پس از انجام تمام مراحل فوق حساب تقسیم سود و زیان را مانده‌گیری نموده که ممکن است مانده آن بدهکار یا بستانکار باشد.

الف) مانده بدهکار باشد : در این حالت از نظر حسابداری مانده بدهکار این حساب زیان شرکت بوده و این مانده بدهکار را

با ثبت زیر به حساب زیان انباشته و یا به حساب جاری شرکا به نسبت‌های تقسیم سود و زیان منظور می‌کنیم :

×× حساب زیان انباشته

×× حساب تقسیم سود و زیان

بابت بستن حساب تقسیم سود و زیان و انتقال زیان

و یا :

×× حساب جاری شرکا (به تفکیک)

×× حساب تقسیم سود و زیان

بابت بستن حساب تقسیم سود و زیان و انتقال زیان

ب) مانده بستانکار باشد : در این حالت سود باقی مانده به یکی از روش‌های زیر بین شرکا تقسیم و به حساب جاری آنان

منظور می‌شود.

۱- به نسبت مانده سرمایه

۲- به نسبت‌های معین درج شده در شرکت‌نامه

و به ترتیب زیر ثبت می‌شود :

×× حساب تقسیم سود و زیان

×× حساب جاری شرکا (به تفکیک)

بابت ثبت باقی مانده سهم سود شرکا

تذکر : نحوه ارائه صورت‌های مالی در شرکت‌های تضامنی همانند سایر شرکت‌ها می‌باشد ولی فرق اساسی در این است که بعد

از تنظیم گزارش سود و زیان، جدول صورت وضعیت تقسیم سود نیز ارائه می‌گردد.

مثال نمونه ۱، تقسیم سود به نسبت مانده سرمایه اول دوره : آقایان حسینی و خانی در شرکت تضامنی حسینی و

خانی شریک‌اند. سرمایه حسینی ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال و سرمایه خانی ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال است و در شرکت‌نامه برای تقسیم سود

و زیان ترتیب خاصی پیش‌بینی نشده است. اگر سود ویژه شرکت قبل از کسر مالیات در پایان دوره مالی مبلغ ۱/۴۰۰/۰۰۰

ریال باشد.

مطلوبست : انجام محاسبات و عملیات حسابداری لازم و تنظیم صورت وضعیت تقسیم سود و زیان.

دفتر روزنامه شرکت تضامنی حسینی و خانی

ردیف	تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
۱		خلاصه سود و زیان		۱/۴۰۰/۰۰۰	
		<u>تقسیم سود و زیان</u>			۱/۴۰۰/۰۰۰
۲		تقسیم سود و زیان		۳۵۰/۰۰۰	
		<u>ذخیره مالیات بر درآمد</u>			۳۵۰/۰۰۰
۳		تقسیم سود و زیان		۱/۰۵۰/۰۰۰	
		حساب جاری حسینی			۶۰۰/۰۰۰
		<u>حساب جاری خانی</u>			۴۵۰/۰۰۰

$۱/۴۰۰/۰۰۰ \times ۲۵\% = ۳۵۰/۰۰۰$ مالیات بر عملکرد
 $۱/۴۰۰/۰۰۰ - ۳۵۰/۰۰۰ = ۱/۰۵۰/۰۰۰$ باقی مانده سود
 $۴/۰۰۰/۰۰۰ + ۳/۰۰۰/۰۰۰ = ۷/۰۰۰/۰۰۰$ جمع سرمایه ها
 $۱/۰۵۰/۰۰۰ \times \frac{۴/۰۰۰/۰۰۰}{۷/۰۰۰/۰۰۰} = ۶۰۰/۰۰۰$ سهم سود حسینی
 $۱/۰۵۰/۰۰۰ \times \frac{۳/۰۰۰/۰۰۰}{۷/۰۰۰/۰۰۰} = ۴۵۰/۰۰۰$ سهم سود خانی

صورت وضعیت تقسیم سود و زیان

شرح	حسینی	خانی	جمع
سود خالص پس از کسر مالیات	-	-	۱/۰۵۰/۰۰۰
کسر شود: سهم سود شرکا	۶۰۰/۰۰۰	۴۵۰/۰۰۰	(۱/۰۵۰/۰۰۰)
سهم نهایی هر شریک	۶۰۰/۰۰۰	۴۵۰/۰۰۰	-

مثال نمونه ۲، تقسیم سود به نسبت های معین: رحمتی و رضایی با سرمایه هایی به ترتیب ۷/۰۰۰/۰۰۰ و ۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال شرکای شرکت تضامنی رحمتی و رضایی هستند و طبق شرکت نامه سود و زیان به نسبت های ۳ و ۲ میان آنان تسهیم می گردد. چنانچه سود عملکرد سال مالی قبل از کسر مالیات معادل مبلغ ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشد. مطلوبست: انجام محاسبات و عملیات حسابداری لازم و تنظیم صورت وضعیت تقسیم و سود و زیان.

دفتر روزنامه شرکت تضامنی رحمتی و رضایی

ردیف	تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
۱		خلاصه سود و زیان		۴/۰۰۰/۰۰۰	
		<u>تقسیم سود و زیان</u>			۴/۰۰۰/۰۰۰
۲		تقسیم سود و زیان		۱/۰۰۰/۰۰۰	
		<u>ذخیره مالیات بر درآمد</u>			۱/۰۰۰/۰۰۰
۳		تقسیم سود و زیان		۳/۰۰۰/۰۰۰	
		جاری رحمتی			۱/۸۰۰/۰۰۰
		جاری رضایی			۱/۲۰۰/۰۰۰

$۴/۰۰۰/۰۰۰ \times ۲۵\% = ۱/۰۰۰/۰۰۰$ مالیات بر عملکرد
 $۴/۰۰۰/۰۰۰ - ۱/۰۰۰/۰۰۰ = ۳/۰۰۰/۰۰۰$ مانده سود
 $۳ + ۲ = ۵$ جمع نسبت ها
 $۳/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۳}{۵} = ۱/۸۰۰/۰۰۰$ سهم سود رحمتی
 $۳/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۲}{۵} = ۱/۲۰۰/۰۰۰$ سهم سود رضایی

صورت وضعیت تقسیم سود و زیان

شرح	رحمتی	رضایی	جمع
سود خالص پس از کسر مالیات	-	-	۳/۰۰۰/۰۰۰
کسر شود: سهم سود شرکا	۱/۸۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰	(۳/۰۰۰/۰۰۰)
سهم نهایی هر شریک	۱/۸۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰	-

مثال نمونه ۳، تقسیم سود با احتساب سود تضمین شده سرمایه و حقوق و پاداش و نسبت معین: مسعودی و مرادی هر یک با سرمایه‌هایی معادل ۸/۰۰۰/۰۰۰ و ۷/۰۰۰/۰۰۰ ریال شرکای شرکت تضامنی مسعودی و مرادی هستند. طبق شرکت‌نامه نرخ سود تضمین شده ۱۰٪ سرمایه اول دوره شرکا بوده و مبلغ ۴۰۰/۰۰۰ ریال حقوق سالانه برای مسعودی و ۲۰۰/۰۰۰ ریال پاداش برای مرادی منظور شده است و مابقی سود و زیان به نسبت‌های ۲ و ۱ بین آنان تسهیم می‌گردد. چنانچه سود عملکرد سال مالی قبل از کسر مالیات مبلغ ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشد.

مطلوبست: انجام محاسبات و عملیات حسابداری لازم جهت تقسیم سود و زیان و تنظیم جدول صورت وضعیت تقسیم سود

و زیان.

دفتر روزنامه شرکت تضامنی مسعودی و مرادی

مالیات بر عملکرد $۴/۰۰۰/۰۰۰ \times ۲۵\% = ۱/۰۰۰/۰۰۰$
 بهره سرمایه مسعودی $۸/۰۰۰/۰۰۰ \times ۱۰\% = ۸۰۰/۰۰۰$
 بهره سرمایه مرادی $۷/۰۰۰/۰۰۰ \times ۱۰\% = ۷۰۰/۰۰۰$

حساب تقسیم سود و زیان

۴/۰۰۰/۰۰۰	(۱)	۱/۰۰۰/۰۰۰	(۲)
		۱/۵۰۰/۰۰۰	(۳)
		۶۰۰/۰۰۰	(۴)
۴/۰۰۰/۰۰۰		۳/۱۰۰/۰۰۰	
		مانده ۹۰۰/۰۰۰	

$$۲ + ۱ = ۳$$

جمع نسبت‌ها

$$۹۰۰/۰۰۰ \times \frac{۲}{۳} = ۶۰۰/۰۰۰ \text{ باقی مانده سهم سود مسعودی}$$

$$۹۰۰/۰۰۰ \times \frac{۱}{۳} = ۳۰۰/۰۰۰ \text{ باقی مانده سهم سود مرادی}$$

ردیف	تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
۱		خلاصه سود و زیان	۴/۰۰۰/۰۰۰	
		تقسیم سود و زیان		۴/۰۰۰/۰۰۰
۲		تقسیم سود و زیان	۱/۰۰۰/۰۰۰	
		ذخیره مالیات بر درآمد		۱/۰۰۰/۰۰۰
۳		تقسیم سود و زیان	۱/۵۰۰/۰۰۰	
		جاری مسعودی		۸۰۰/۰۰۰
		جاری مرادی		۷۰۰/۰۰۰
۴		تقسیم سود و زیان	۶۰۰/۰۰۰	
		جاری مسعودی		۴۰۰/۰۰۰
		جاری مرادی		۲۰۰/۰۰۰
۵		تقسیم سود و زیان	۹۰۰/۰۰۰	
		جاری مسعودی		۶۰۰/۰۰۰
		جاری مرادی		۳۰۰/۰۰۰

جدول صورت وضعیت تقسیم سود و زیان

شرح	مسعودی	مرادی	جمع
سود خالص پس از کسر مالیات	-	-	۳/۰۰۰/۰۰۰
کسر شود : سود تضمین شده سرمایه شرکا	۸۰۰/۰۰۰	۷۰۰/۰۰۰	(۱/۵۰۰/۰۰۰)
باقی مانده سود	-	-	۱/۵۰۰/۰۰۰
کسر شود : حقوق و پاداش شرکا	۴۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	(۶۰۰/۰۰۰)
باقی مانده سود	-	-	۹۰۰/۰۰۰
کسر شود : باقی مانده سهم سود شرکا	۶۰۰/۰۰۰	۳۰۰/۰۰۰	(۹۰۰/۰۰۰)
سهم نهایی هر شریک	۱/۸۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰	-

مثال نمونه ۴: نوری و فروزان، شرکتی تضامنی تشکیل داده اند. سرمایه نوری ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال و سرمایه فروزان ۷۰۰/۰۰۰ ریال بوده است. اگر نوری به صورت تمام وقت و فروزان به صورت نیمه وقت در شرکت مشغول کار باشند و سود عملکرد سال پس از کسر مالیات مبلغ ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال باشد، مطلوبست: تقسیم سود بر اساس هر یک از مفروضات زیر:

۴/۱ - تقسیم سود به نسبت مساوی

۴/۲ - تقسیم سود پس از احتساب بهره‌ای معادل ۸٪ سرمایه اولیه و تقسیم باقی مانده سود به نسبت $\frac{1}{3}$ و $\frac{2}{3}$ سهم نوری و

فروزان.

۴/۳ - تقسیم سود پس از احتساب بهره‌ای معادل ۵٪ سرمایه اولیه و منظورکردن پاداش سالانه ۵۰۰/۰۰۰ ریال برای نوری و

۲۰۰/۰۰۰ ریال برای فروزان و تقسیم باقی مانده سود به نسبت مساوی

۴/۴ - تقسیم سود به نسبت سرمایه اولیه.

حل با فرض ۴/۱:

$$۱/۵۰۰/۰۰۰ \div ۲ = ۷۵۰/۰۰۰$$

سهم سود هر شریک به نسبت مساوی

حل با فرض ۴/۲:

$$۱/۰۰۰/۰۰۰ \times ۸\% = ۸۰/۰۰۰$$

بهره ۸٪ نوری

$$۷۰۰/۰۰۰ \times ۸\% = ۵۶/۰۰۰$$

بهره ۸٪ فروزان

$$۸۰/۰۰۰ + ۵۶/۰۰۰ = ۱۳۶/۰۰۰$$

کل بهره سرمایه شرکا

$$۱/۵۰۰/۰۰۰ - ۱۳۶/۰۰۰ = ۱/۳۶۴/۰۰۰$$

سود قابل تقسیم پس از کسر بهره

$$۱/۳۶۴/۰۰۰ \times \frac{1}{3} = ۴۵۴۶۶۷$$

باقی مانده سهم نوری

$$۱/۳۶۴/۰۰۰ \times \frac{2}{3} = ۹۰۹۳۳۳$$

باقی مانده سهم فروزان

صورت وضعیت تقسیم سود

شرح عملیات	نوری	فروزان	جمع کل
سود خالص پس از کسر مالیات کسر می شود : سود (بهره) سرمایه شرکا	۸۰/۰۰۰	۵۶/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰ (۱۳۶/۰۰۰)
سود قابل تقسیم سهام سود هریک از شرکا (به نسبت های $\frac{۱}{۳}$ و $\frac{۲}{۳}$)	۴۵۴/۶۶۷	۹۰۹/۳۳۳	۱/۳۶۴/۰۰۰ (۱/۳۶۴/۰۰۰)
کل دریافتی هر شریک	۵۳۴/۶۶۷	۹۶۵/۳۳۳	-

حل با فرض ۴/۳ :

$۱/۰۰۰/۰۰۰ \times ۵\% = ۵۰/۰۰۰$	سود (بهره) سرمایه نوری
$۷۰۰/۰۰۰ \times ۵\% = ۳۵/۰۰۰$	سود (بهره) سرمایه فروزان
$۵۰/۰۰۰ + ۳۵/۰۰۰ = ۸۵/۰۰۰$	جمع سود (بهره) سرمایه شرکا
$۱/۵۰۰/۰۰۰ - ۸۵/۰۰۰ = ۱/۴۱۵/۰۰۰$	باقی مانده سود
$۱/۴۱۵/۰۰۰ - (۵۰۰/۰۰۰ + ۲۰۰/۰۰۰) = ۷۱۵/۰۰۰$	باقی مانده سود پس از کسر پاداش شرکا
$۷۱۵/۰۰۰ \div ۲ = ۳۵۷/۵۰۰$	سهام سود هریک از شرکا
$(۵۰/۰۰۰ + ۵۰۰/۰۰۰ + ۳۵۷/۵۰۰) = ۹۰۷/۵۰۰$	کل سود سرمایه سهم نوری
$(۳۵/۰۰۰ + ۲۰۰/۰۰۰ + ۳۵۷/۵۰۰) = ۵۹۲/۵۰۰$	کل سود سرمایه سهم فروزان

صورت وضعیت تقسیم سود

شرح عملیات	نوری	فروزان	جمع کل
سود خالص پس از کسر مالیات کسر می شود : سود (بهره) ۵٪ سرمایه	۵۰/۰۰۰	۳۵/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰ (۸۵/۰۰۰)
باقی مانده سود کسر می شود : پاداش شرکا	۵۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	۱/۴۱۵/۰۰۰ (۷۰۰/۰۰۰)
باقی مانده سود تقسیم سود به نسبت مساوی	۳۵۷/۵۰۰	۳۵۷/۵۰۰	۷۱۵/۰۰۰ (۷۱۵/۰۰۰)
کل دریافتی هریک از شرکا	۹۰۷/۵۰۰	۵۹۲/۵۰۰	-

حل با فرض ۴/۴ :

$۱/۰۰۰/۰۰۰ + ۷۰۰/۰۰۰ = ۱/۷۰۰/۰۰۰$	جمع سرمایه شرکا
$۱/۵۰۰/۰۰۰ \times \frac{۱/۰۰۰/۰۰۰}{۱/۷۰۰/۰۰۰} = ۸۸۲/۳۵۳$	سهام سود نوری

$$1/500/000 \times \frac{700/000}{1/700/000} = 617/647$$

سهام سود فروزان

مثال نمونه ۵: الهامی و حبیبی، در تاریخ ۱۳۰۰/۰۲/۱۵، شرکتی تضامنی با سرمایه یکصد میلیون ریال که ۶۰ میلیون ریال سهام شرکت الهامی و ۴۰ میلیون ریال سهام شرکت حبیبی بوده است تأسیس کرده‌اند. اگر سود عملکرد سال ۱۳۰۰ پس از کسر مالیات معادل ۴۰ میلیون ریال باشد، مطلوب است: تعیین سهم سود هر یک از شرکا با مفروضات زیر:

فرض ۱- تقسیم سود به نسبت سرمایه‌گذاری اولیه.

فرض ۲- در صورتی که شرکت نامه، نحوه تقسیم سود را مشخص نکرده باشد.

فرض ۳- تعلق بهره ۱۲٪ به سرمایه هر یک از شرکا و تقسیم بقیه به نسبت $\frac{3}{5}$ و $\frac{2}{5}$.

فرض ۴- تعلق پاداش به الهامی و حبیبی به ترتیب معادل ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال و ۸۰۰/۰۰۰ ریال و تقسیم بقیه به نسبت مساوی.

حل با فرض ۱:

$$60/000/000 + 40/000/000 = 100/000/000$$

جمع سرمایه شرکا

$$(40/000/000 \div 100/000/000) \times 60/000/000 = 24/000/000$$

سهم سود الهامی

$$(40/000/000 \div 100/000/000) \times 40/000/000 = 16/000/000$$

سهم سود حبیبی

حل با فرض ۲:

چون در شرکت نامه، هیچ‌گونه تصمیمی در مورد تقسیم سود وجود ندارد، انجام این کار، به نسبت سرمایه‌گذاری شرکا خواهد بود که حل (۲) نیز مشابه حل فرض (۱) می‌باشد.

حل با فرض ۳:

$$60/000/000 \times 12\% = 7/200/000$$

سود (بهره) سرمایه الهامی

$$40/000/000 \times 12\% = 4/800/000$$

سود (بهره) سرمایه حبیبی

$$(7/200/000 + 4/800/000) = 12/000/000$$

جمع سود (بهره) سرمایه شرکا

$$40/000/000 - 12/000/000 = 28/000/000$$

باقی مانده سود

$$28/000/000 \times \frac{3}{5} = 16/800/000$$

سهم سود الهامی

$$28/000/000 \times \frac{2}{5} = 11/200/000$$

سهم سود حبیبی

$$7/200/000 + 16/800/000 = 24/000/000$$

کل سهم سود الهامی

$$4/800/000 + 11/200/000 = 16/000/000$$

کل سهم سود حبیبی

حل با فرض ۴:

$$2/000/000 + 800/000 = 2/800/000$$

مجموع پاداش شرکا

$$40/000/000 - 2/800/000 = 37/200/000$$

باقی مانده سهم سود شرکا

$$37/200/000 \div 2 = 18/600/000$$

سهم سود هر شریک

$$(18/600/000 + 2/000/000) = 20/600/000$$

سهم سود الهامی

$$(18/600/000 + 800/000) = 19/400/000$$

سهم سود حبیبی

مثال نمونه ۶: شرکت تضامنی اکبری و حسینی در طی سال جاری مبلغی معادل ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال زیان داشته است طبق شرکتنامه به هر یک از شرکا مبلغی معادل ۱۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال حق الزحمه سالانه و ۱۰ درصد بهره سرمایه شرکا تعلق می‌گیرد. در صورتی که سرمایه اکبری ۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال و سرمایه حسینی ۱۳۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشد و نسبت تقسیم سود و زیان مساوی باشد. مطلوبست: تنظیم جدول تقسیم سود بر مبنای اطلاعات فوق و ثبت‌های مربوطه.

یادآوری: اگر عملیات شرکت تضامنی منجر به زیان گردد از نظر حسابداری می‌توان زیان مذکور را در بدهکار حساب تقسیم سود و زیان، انباشته کرد و این حساب در ترازنامه کاهنده سرمایه شرکت خواهد بود و یا اینکه مانده زیان را هم مانند سود بین شرکا تقسیم کرده و ثبت‌های زیر انجام می‌شود:

حساب تقسیم سود و زیان	
۳/۰۰۰/۰۰۰ (۱)	حساب تقسیم سود و زیان ۳/۰۰۰/۰۰۰
۳۳/۰۰۰/۰۰۰ (۲)	خلاصه سود و زیان ۳/۰۰۰/۰۰۰
۲۴/۰۰۰/۰۰۰ (۳)	بابت انتقال زیان به حساب سود و زیان
۶۰/۰۰۰/۰۰۰ مانده	حساب تقسیم سود و زیان ۳۳/۰۰۰/۰۰۰
	جاری اکبری ۲۰/۰۰۰/۰۰۰
	جاری حسینی ۱۳/۰۰۰/۰۰۰
	بابت سود سرمایه شرکا
	حساب تقسیم سود و زیان ۲۴/۰۰۰/۰۰۰
	جاری اکبری ۱۲/۰۰۰/۰۰۰
	جاری حسینی ۱۲/۰۰۰/۰۰۰
	بابت حقوق شرکا
	جاری اکبری ۳۰/۰۰۰/۰۰۰
	جاری حسینی ۳۰/۰۰۰/۰۰۰
	حساب تقسیم سود و زیان ۶۰/۰۰۰/۰۰۰
	بابت انتقال زیان به جاری شرکا

صورت وضعیت تقسیم سود و زیان

جمع کل	حسینی	اکبری	شرح عملیات
(۳/۰۰۰/۰۰۰)			زیان عملکرد سال (زیان عملیاتی)
(۳۳/۰۰۰/۰۰۰)	۱۳/۰۰۰/۰۰۰	۲۰/۰۰۰/۰۰۰	اضافه می‌شود: سود (بهره) ۱۰٪ سرمایه
(۳۶/۰۰۰/۰۰۰)			مانده زیان
(۲۴/۰۰۰/۰۰۰)	۱۲/۰۰۰/۰۰۰	۱۲/۰۰۰/۰۰۰	اضافه می‌شود: سهم حقوق شرکا
(۶۰/۰۰۰/۰۰۰)			مانده زیان
۶۰/۰۰۰/۰۰۰	(۳۰/۰۰۰/۰۰۰)	(۳۰/۰۰۰/۰۰۰)	تقسیم زیان به نسبت مساوی
۰	(۵/۰۰۰/۰۰۰)	۲/۰۰۰/۰۰۰	سهم نهایی هر یک از شرکا

مثال نمونه ۷: فخری، غلامی، نوری، به ترتیب با سرمایه ۲۵/۰۰۰/۰۰۰، ۳۰/۰۰۰/۰۰۰، ۴۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال شرکای یک شرکت تضامنی بوده و به نسبت ۳ و ۲ و ۵ در سود و زیان سهیم هستند در طی سال مبلغ ۶/۰۰۰/۰۰۰ ریال حق الزحمه به فخری طبق قانون تعلق گرفته و طبق شرکت نامه سالانه ۲/۵۰۰/۰۰۰ ریال پاداش به غلامی تعلق می‌گیرد. شرکاء توافق کردند ۱۰٪ به عنوان سود تضمین شده سرمایه منظور شود ولی در شرکت نامه قید نشده است اگر این شرکت در طی سال مالی ۸۰ مبلغ ۴/۵۰۰/۰۰۰ ریال زیان داشته باشد؛ مطلوبست: انجام عملیات حسابداری تقسیم سود و زیان.

حل:

با توجه به این که مبلغ پرداخت شده بابت حق الزحمه به فخری در قالب قانون کار بوده و به عنوان هزینه حقوق در هزینه‌های عملیاتی شرکت منظور شده است و از این بابت در مرحله تقسیم سود و زیان ثبتی انجام نمی‌گیرد و با استناد به این که اگر نرخ سود تضمین شده سرمایه در شرکت نامه قید نشده باشد در صورت وجود زیان نباید در حساب‌ها منظور شود (در صورت وجود سود باید منظور شود). هم‌چنین در صورت زیان نباید پاداشی به شرکا تعلق بگیرد.

دفتر روزنامه

تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	حساب تقسیم سود و زیان حساب خلاصه سود و زیان		۴/۵۰۰/۰۰۰	۴/۵۰۰/۰۰۰
	جاری فخری جاری غلامی جاری نوری حساب تقسیم سود و زیان		۱/۳۵۰/۰۰۰ ۹۰۰/۰۰۰ ۲/۲۵۰/۰۰۰	۴/۵۰۰/۰۰۰

صورت وضعیت تقسیم سود و زیان

شرح عملیات	فخری	غلامی	نوری
زیان عملکرد (زیان عملیاتی)			(۴/۵۰۰/۰۰۰)
تقسیم زیان: به نسبت ۳ و ۲ و ۵	(۱/۳۵۰/۰۰۰)	(۹۰۰/۰۰۰)	(۲/۲۵۰/۰۰۰)
سهم نهایی شرکاء از سود و زیان	(۱/۳۵۰/۰۰۰)	(۹۰۰/۰۰۰)	(۲/۲۵۰/۰۰۰)

✓ پرسش‌های چهار گزینه‌ای ✕

- ۱- چنانچه در یک شرکت تضامنی، سود تضمین شده‌ای به سهم‌الشرکه شرکا تعلق گیرد :
- الف) تعلق سود تضمین شده همراه با برداشت شرکا انجام می‌گیرد.
 ب) سود تضمین شده، قبل از تقسیم سود محاسبه و به حساب جاری شرکا تخصیص می‌یابد.
 ج) سود تضمین شده، پس از تقسیم سود، محاسبه و به حساب جاری شرکا تخصیص می‌یابد.
 د) هیچ‌کدام از موارد فوق
- ۲- کدام گزینه در مورد دارایی‌های شرکات تضامنی صحیح است؟
- الف) دارایی‌های شرکات، دارایی‌های شرکا محسوب می‌شود.
 ب) دارایی‌های شرکات، دارایی‌های مشترک شرکا محسوب می‌شود.
 ج) دارایی‌های شرکات، دارایی‌های مشترک شرکا معادل حق‌السهم آنان است.
 د) هیچ‌یک از موارد فوق
- ۳- در یک شرکت تضامنی، تقسیم سود بر اساس کدام یک از موارد زیر صورت می‌گیرد :
- الف) توافق شرکا
 ب) به نسبت سرمایه آنان
 ج) به نسبت مساوی
 د) هیچ‌کدام از موارد فوق
- ۴- برای انتقال سود به حساب شرکا در شرکت تضامنی، چه ثبتي انجام می‌شود؟
- الف) خلاصه حساب سود و زیان (بدهکار) - حساب تقسیم سود و زیان (بستانکار)
 ب) حساب تقسیم سود و زیان (بدهکار) - حساب خلاصه سود و زیان (بستانکار)
 ج) حساب تقسیم سود و زیان (بدهکار) - جاری شرکا (بستانکار)
 د) جاری شرکا (بدهکار) - حساب تقسیم سود و زیان (بستانکار)
- ۵- کدام گزینه صحیح است؟
- الف) در شرکت تضامنی، در همه حالات، تقسیم سود و زیان مجاز می‌باشد.
 ب) در شرکت تضامنی چنانچه بر اثر زیان‌های وارده، سهم‌الشرکه شرکا کم شده باشد، تا زمان تأدیة این کمبود، تقسیم سود مجاز نیست.
- ج) تقسیم سود و زیان ربطی به ضررهای وارده قبلی ندارد.
 د) هیچ‌کدام از موارد فوق
- ۶- اگر در شرکت‌نامه یک شرکت تضامنی، حق‌الزحمه‌ای برای خدمات برخی از شرکا در نظر گرفته شود :
- الف) تخصیص حق‌الزحمه هر یک از شرکا قبل از تقسیم سود صورت می‌گیرد.
 ب) تخصیص حق‌الزحمه شرکا پس از تقسیم سود انجام می‌شود.
 ج) تخصیص حق‌الزحمه شرکا پس از کسر برداشت خواهد بود.
 د) هیچ‌کدام از موارد فوق

مسائل

۱- شرکای شرکت تضامنی رسولی و شرکا، عبارت‌اند از: رسولی، خادم و علوی. طبق توافق‌نامه شرکا مقرر گردیده است باتوجه به‌شاغل بودن آقای رسولی و خانم خادم، به‌ترتیب مبالغ $۱/۰۰۰/۰۰۰$ و $۲/۵۰۰/۰۰۰$ ریال به‌عنوان پاداش مدیریت به آنان تعلق گیرد و باقیمانده سود به نسبت ۱ و ۲ و ۳ بین کلیه شرکا تقسیم گردد. در صورتی که سود قابل تقسیم شرکت پس از کسر مالیات $۹۵/۰۰۰/۰۰۰$ ریال باشد، **مطلوبست**: ثبت حسابداری تقسیم سود و زیان و تنظیم صورت وضعیت تقسیم سود و زیان.

۲- در شرکت تضامنی مقرر گردید، از سود قابل تقسیم، معادل ۱۰ درصد سرمایه هر یک از شرکا به عنوان سود تضمین شده سرمایه در نظر گرفته شود و باقی مانده سود و زیان به نسبت $\frac{۱}{۳}$ و $\frac{۲}{۳}$ بین شرکای شرکت (روزبانه‌ای و خسروی) تقسیم شود. در صورتی که سود قابل تقسیم سال $۱۳ \times \times$ شرکت پس از کسر مالیات، معادل $۳/۰۲۰/۰۰۰$ ریال و سرمایه روزبانه‌ای $۱/۵۰۰/۰۰۰$ و سرمایه خسروی $۱/۷۰۰/۰۰۰$ ریال باشد. **مطلوبست**: ثبت حسابداری تقسیم سود و زیان و تنظیم صورت وضعیت تقسیم سود و زیان.

۳- فانی، امیری و فرزادی، شرکای شرکت تضامنی فانی و شرکا هستند. سرمایه هر یک از آنها، به ترتیب $۳/۰۰۰/۰۰۰$ و $۶/۰۰۰/۰۰۰$ و $۹/۰۰۰/۰۰۰$ ریال می‌باشد. طبق توافق شرکا، با توجه به فعالیت فانی و فرزادی، قرار شده است به ترتیب مبالغ $۱/۵۰۰/۰۰۰$ و $۲/۰۰۰/۰۰۰$ ریال حق الزحمه سالانه برای آنان منظور گردد و سپس، نسبت به سرمایه هر یک از شرکا، معادل ۹% سود سالانه در نظر گرفته شود. آن‌گاه باقی مانده به نسبت ۲۰% و ۶۰% و ۲۰% بین آنان تقسیم گردد. **مطلوبست**: سهم سود هر یک از شرکا در سال $۱۳ \times \times$ با مفروضات زیر و ثبت رویداد حسابداری مربوط و تنظیم صورت وضعیت تقسیم سود و زیان.

الف) سود عملکرد سال $۱۳ \times \times$ معادل $۸/۵۰۰/۰۰۰$ ریال قبل از کسر مالیات باشد.

ب) زیان عملکرد سال $۱۳ \times \times$ معادل $۵/۰۰۰/۰۰۰$ ریال باشد.

۴- خانم‌ها سوهانی و حسینی در تاریخ $۱۳ \times \times / ۲ / ۱$ ، شرکتی تضامنی تشکیل داده‌اند. سهم شرکت آنان به ترتیب معادل $۵/۰۰۰/۰۰۰$ و $۲/۰۰۰/۰۰۰$ ریال می‌باشد. در صورتی که سود خالص سال $۱۳ \times \times$ پس از کسر مالیات، معادل $۱/۴۰۰/۰۰۰$ ریال و نسبت سود و زیان شرکا طبق شرکت‌نامه ۲ و ۳ باشد، **مطلوبست**: اولاً: محاسبه سود هر یک از شرکا.

ثانیاً: ثبت حسابداری سود و زیان و انتقال آن به حساب شرکا.

۵- کمالی و کریمی در $۱۳ \times \times / ۲ / ۱$ ، شرکتی تضامنی تشکیل داده‌اند. سهم شرکت هر یک به ترتیب $۳/۰۰۰/۰۰۰$ و $۵/۰۰۰/۰۰۰$ ریال می‌باشد. بر اساس شرکت‌نامه، مقرر گردیده است حق الزحمه هر یک سالانه معادل $۵۰۰/۰۰۰$ و $۸۰۰/۰۰۰$ ریال باشد. چنانچه سود سال $۱۳ \times \times$ شرکت قبل از کسر مالیات، معادل $۹/۰۰۰/۰۰۰$ ریال باشد و تقسیم سود (زیان) شرکت بر اساس سهم شرکت آنان صورت گیرد، **مطلوبست**: نحوه تقسیم سود بین شرکا و ثبت حسابداری رویداد مربوط و تنظیم صورت وضعیت تقسیم سود و زیان.

۶- عزیزی و امیدی، در $۱۳ \times \times / ۴ / ۱$ ، شرکتی تضامنی تشکیل داده‌اند. سهم شرکت آنان به ترتیب معادل

۳/۰۰۰/۰۰۰ و ۴/۵۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد. سود سال $13 \times$ این شرکت قبل از کسر مالیات، معادل ۱۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال بوده است. شرکت‌نامه شرکت تقسیم سود را به شرح زیر مجاز دانسته است:

(الف) ۱۰٪ به‌عنوان سود تضمین شده به مانده اول دوره سرمایه شرکا

(ب) تخصیص مبلغ ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال به عزیزی و ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال به امیدی به عنوان حق الزحمه

(ج) تقسیم باقی مانده سود و زیان به نسبت ۳ و ۵

مطلوبست: تقسیم سود بین شرکا و ثبت رویدادهای مالی فوق در دفتر روزنامه شرکت و تنظیم صورت وضعیت تقسیم سود و زیان.

۷- بابایی، حیدری و حسنی، شرکای شرکت تضامنی حیدری و شرکا هستند. سهم شرکت آنان به ترتیب، معادل ۳/۰۰۰/۰۰۰، ۴/۵۰۰/۰۰۰ و ۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد. به استناد شرکت‌نامه، نحوه تقسیم سود در این شرکت به شرح زیر است:

۸- تخصیص ۸٪ سود تضمین شده به سهم شرکت هر یک از شرکا

تخصیص مبلغ ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال حق الزحمه خانم بابایی

تخصیص و تقسیم باقی مانده سود و زیان بین بابایی، حیدری و حسنی به نسبت‌های $\frac{۲}{۶}$ و $\frac{۱}{۶}$ و $\frac{۳}{۶}$

مطلوبست: تنظیم صورت ریز تقسیم سود بین شرکا، و ثبت فعالیت‌ها در دفتر روزنامه شرکت در هر یک از حالت‌های زیر:

(الف) سود ویژه معادل ۱۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال قبل از کسر مالیات باشد.

(ب) زیان ویژه معادل ۹/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشد.

۸- اسدی، یاری و جلیلی، در $13 \times 5/2$ هر یک با سرمایه‌ای معادل ۷۰۰/۰۰۰ ریال شرکت تضامنی اسدی و شرکا را تشکیل داده‌اند. طی سال مذکور، برداشت شرکا از شرکت عبارت بوده است از:

اسدی ۲۰۰/۰۰۰ ریال، یاری ۱۰۰/۰۰۰ ریال و جلیلی ۱۲۰/۰۰۰ ریال چنانچه نسبت تقسیم سود و زیان طبق شرکت‌نامه برای هر یک از شرکا به ترتیب ۴۰٪، ۳۰٪ و ۳۰٪ باشد و سود خالص شرکت در پایان سال $13 \times$ پس از کسر مالیات معادل ۷۲۰/۰۰۰ ریال بوده باشد، **مطلوبست:** ثبت رویدادهای فوق در دفتر روزنامه و بستن حساب خلاصه سود و زیان.

۹- مهدوی، انوری و خلیلی، شرکای یک شرکت تضامنی‌اند که به نسبت $\frac{۱}{۶}$ ، $\frac{۲}{۶}$ و $\frac{۳}{۶}$ در سود و زیان شریک هستند. مانده اول دوره سرمایه شرکا به ترتیب معادل ۳/۰۰۰/۰۰۰، ۶/۰۰۰/۰۰۰ و ۷/۵۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد. اگر در شرکت‌نامه، سود تضمین شده‌ای معادل ۸٪ سرمایه اول دوره شرکا در نظر گرفته شده باشد و سود خالص سال مذکور پس از کسر مالیات ۲/۹۷۰/۰۰۰ ریال باشد، **مطلوبست:** تهیه صورت تقسیم سود و ثبت مربوط به بستن خلاصه حساب سود و زیان و تقسیم سود و زیان در دفاتر شرکت.

۱۰- احمد و نادر به ترتیب به نسبت $\frac{۲}{۵}$ و $\frac{۳}{۵}$ عضو یک شرکت تضامنی هستند تراز آزمایشی اصلاح شده این شرکت در پایان سال ۸۲ به صورت زیر بود:

عنوان حساب	بدهکار	بستانکار
موجودی نقد	۱۸/۰۰۰/۰۰۰	
حساب‌های دریافتی	۲۰/۰۰۰/۰۰۰	
اثاثه اداری	۳۰/۰۰۰/۰۰۰	
ساختمان	۶۰/۰۰۰/۰۰۰	
حساب‌های پرداختی		۸/۰۰۰/۰۰۰
اسناد پرداختی		۱۲/۰۰۰/۰۰۰
سرمایه احمد		۵۰/۰۰۰/۰۰۰
سرمایه نادر		۵۵/۰۰۰/۰۰۰
برداشت احمد	۱۵/۰۰۰/۰۰۰	
درآمد خدمات		۴۰/۰۰۰/۰۰۰
هزینه حقوق	۶/۰۰۰/۰۰۰	
هزینه اجاره	۹/۰۰۰/۰۰۰	
هزینه ملزومات	۷/۰۰۰/۰۰۰	
جمع	۱۶۵/۰۰۰/۰۰۰	۱۶۵/۰۰۰/۰۰۰

سایر اطلاعات،
طبق توافق در شرکت‌نامه
۱- نرخ مالیات شرکت ۲۵٪
۲- نرخ بهره سرمایه شرکا ۵٪
۳- پاداش سالانه به احمد ۱/۰۰۰/۰۰۰
۴- به ازای هر شش ماه ۷۵۰/۰۰۰ ریال حق الزحمه به نادر تعلق می‌گیرد.

مطلوبست :

الف) بستن حساب‌های موقت

ب) ثبت عملیات تقسیم سود و زیان و تنظیم صورت وضعیت تقسیم سود و زیان

ج) تهیه ترازنامه شرکت به تاریخ ۸۲/۱۲/۲۹

۳-۴ تغییرات ساختار مالکیت در شرکت تضامنی

در طی فعالیت شرکت‌های تضامنی به دلیل ورود و خروج شرکا، در ساختار مالکیت شرکت تغییرات ایجاد می‌شود. در این تغییر ساختار شرکت تضامنی اولیه منحل و شرکت تضامنی جدید با شخصیت حقوقی جدید ایجاد می‌شود. ولی از نظر حسابداری و گزارشگری مالی شرکت تضامنی به فعالیت خود ادامه داده و فقط ساختار سرمایه تغییراتی داشته است. پس به‌طور کلی تغییر در ساختار مالکیت شرکت تضامنی را می‌توان در دو گروه زیر طبقه‌بندی نمود :

۱- ورود شریک جدید به شرکت

۲- خروج شریک از شرکت

تذکر مهم : هر نوع تغییر در ساختار مالکیت شرکت تضامنی منوط به رضایت کلیه شرکا و مقررات تعیین شده در شرکت‌نامه و

به ثبت رساندن مجدد شرکت در اداره ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری می‌باشد.